

DRAUGAS

PERIODICALS
August 1, 2003
Vol. XCIV

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY
PENKTADIENIS - FRIDAY, RUGPJŪČIO-AUGUST 1, 2003

*****MIXED ADC 606
THE LIBRARY OF CONGRESS
EUROPEAN READING ROOM
SERIALS DIVISION
WASHINGTON DC 20540-4830

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 07-31-03

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Nr. 148
Kaina 50 c.

Šiame numeryje:

Sportas, „Bičiulystė“, „Draugo“ lietuviukai. 2-4-5 psl.

Norilsko vyčiai. 6 psl.

Pabaltiečių šventė. 8 psl.

Rytojaus laidoje:

Vašingtone, Valstybės departamente, liepos 28 d. prisiekė naujasis JAV ambasadorius Lietuvai Stephen Mull.

Sportas

* Trečiadienį Vokietijoje prasidėjusiame dviračių treko varžybų pasaulio čempionate sidabro medalį 24 km taškų lenktynėse iškovojo Edita Kubelskienė. 84 ratų grupinėse lenktynėse, kuriose dalyvavo 19 sportininkų, Lietuvos dviratininkė surinko 19 taškų ir aštuoniais taškais nusileido trečia kartą iš eilės čempione tapusiai rusei Olga Sliusarevai.

* Trečiadienį Kauno Dariaus ir Girėno stadione sužaistos Europos futbolo klubų Čempionų lygos antrojo atrankos rato pirmosios rungtynės Lietuvos čempionas Kauno „FBK Kaunas“ (nuotr.) pralaimėjo geriausiai Škotijos komandai Glazgo „Celtic“ 0:4 (0:2) ir praktiškai prarado visas viltis patekti į kita ratą.

Naujausios žinios

* Prezidentas tikisi, kad nuo teisėsaugos besislapsantis EBSW vadovas bus sugrazintas į Lietuvą.

* „Karštuose taškuose“ tarnaujantys Lietuvos kariai saugūs tiek, kiek tai įmanoma.

* Lietuvos aplinkos ministras abejoja Rusijos kolegų pasirodymu spręsti naftos telkinio Bltijos jūroje problemą.

* Vilniaus banko pensijų fondas tikisi pritraukti apie 40 procentų dirbančių Lietuvos žmonių.

* Šilutės degalinėje per sprogimą nudegusių darbininkų bukle tebėra sunki.

Medininkuose pagerbtas tragiškai žuvusių pareigūnų atminimas

Medininkai-Vilnius, liepos 31 d. (Elta) — Medininkų pasienio poste ketvirtadienį buvo paminėta skaudi gyvosios istorijos pamoka — prieš 12 metų, 1991-ųjų liepos 31-osios rytą, čia buvo nužudyti septyni Lietuvos policijos ir muitinės pareigūnai.

Pagarbą ir dėkingumą ištikimiems Lietuvos sūnams jų žūties vietoje pareiškė prezidentas Rolandas Paksas, Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, vyriausybės kancleris Antanas Zenonas Kaminskas, Vidaus reikalų ministerijos ir Muitinės departamento atstovai.

Prie brangiausių žmonių kapų dar kartą susitiko žuvusiųjų artimieji.

Medininkuose prie paminklo tragiškai žuvusiems pareigūnams.

Saulius Venckaus. ELTA nuotr.

Dešinėsios partijos V. Adamkų mato Europos Sąjungos valdžios viršūnėje

Vilnius, liepos 31 d. (BNS) — Buvęs prezidentas Valdas Adamkus gali grįžti į aktyvią politiką ir tiesiogiai dalyvauti 2004 metų rinkimų kampanijoje.

Tačiau, pasak dienraščio „Respublika“, buvęs valstybės vadovas greičiausiai kandidatuos ne į kitos kadencijos Seimą, bet į Europos Parlamentą. Dienraščio žiniomis, V. Adamkus pavardė gali būti įrašyta Liberalų centro sąjungos rinkimų sąrašo priekyje. Be to, pate-

kęs į Europos Parlamento, buvęs valstybės vadovas gali būti iškeltas kandidatu į šio parlamento vicepirmininkus.

Iš karto po prezidento rinkimų šių metų pradžioje teigta, kad V. Adamkus galėtų tapti savotišku dešiniųjų partijų glėbiu, tačiau pats rinkimuose nedalyvauja. Tačiau šiomis dienomis paaiškėjo, kad kai kurie dešiniųjų partijų vadovai siekia V. Adamkaus populiarumą tiesiogiai panaudoti rinkimų kovoj.

Rinkimų į Europos Parlamento ir į Seimą kampanijos vyks beveik tuo pačiu metu — kitų metų vasarą.

Liberalcentristų vadovas, Vilniaus meras Artūras Zuokas patvirtino, kad planas grąžinti V. Adamkų į aktyvią politiką yra, tačiau jis teigė, kad kol kas tai — tik galimybė, o ne tvirtai sutartas dalykas. A. Zuokas mano, kad V. Adamkus būtų keliamas kandidatu į Europos Parlamento vicepirmininkus.

Nukelta į 7 psl.

Atpigęs doleris mašinų prekeivius gena į JAV

Vilnius, liepos 31 d. (BNS) — Į Lietuvą plustelejo naudoti automobiliai iš JAV — į Klaipėdos jūrą uostą nuolat atplaukia laivai, prikrauti talpintuvu su automobiliais, o iš uosto šie talpintuvai keliauja tiesiai pas mašinų perkeivius.

Siemiet, palyginti su pirmuoju praėjusių metų pusmečiu, naudotų automobilių importas iš JAV padidėjo net keturis kartus, ketvirtadienį pranešė dienraštis „Lietuvos rytas“. Pagrindinė tokių permainingų priežasčių — sumenkęs JAV doleris.

Lietuvos automobilių pirklių iš JAV gabenama ne tik

Nukelta į 7 psl.

Baltijos ir Amerikos verslo fondas siūlo naują būsto paskolų programą

Vilnius, liepos 31 d. (Elta) — Nepelno organizacija „Baltijos ir Amerikos verslo fondas“ siūlo naują būsto paskolų programą „Borrower's Advantage“ („Kliento labui“).

Tai būsto paskolos eurai 25 metų laikotarpiui, kurios vieną fiksuotą ir kintamą palūkanų privalumus. Jų išskirtinis bruožas — pastovaus dydžio paskolos mokestimais pirmuosius trejus metus, o nuo ketvirtųjų metų jos tampa būsto paskolomis su kintamomis palūkanomis, kurių norma kasmet keičiasi pagal metinį EURIBOR rodiklį.

„Kliento labui“ paskolos labiausiai tinka tiems klientams, kurie nori už savo namus mo-

kėti pastovaus dydžio, ilgą laiką nesikeičiančias įmokas“, sakė Lietuvos būsto paskolų padalinio vadovas Jonas Grinčius.

Anot jo, šios paskolos turėtų būti patrauklios tiems žmonėms, kurie „nerimauja dėl savo galimybių mokėti įmokas, jei po kasmetinio palūkanų normos pakeitimo jos išaugtų“.

„Kliento labui“ programos paskolos bus teikiamos ir norintiems įsigyti būstą, ir ketinantiems remontuoti dabartinį, ir planuojantiems persifinansuoti turimą būsto paskolą.

„Mes ištyrėme būsto paskolų rinką ir sužinojome, kad žmonės nori stabilumo mokėdami už būstą.“

Nukelta į 7 psl.

„Minijos nafta“ kritikuojama dėl pavojingo Kintų naftos gręžinio

Vilnius, liepos 31 d. (Elta) — „Minijos naftos“ direktoriaus pavaduotojas Ignas Vaičiūnas paneigė ketvirtadienį Seimo Liberaldemokratų frakcijos seniūno Henriko Žukausko bei Pagėgių savivaldybės mero Kestutio Komsio išsakytus nuostatus, kad, išgaunant naftą Kintuose, būtų padaryta dar didesnė žala Lietuvos gamtai negu naftos gręžinyje „D-6“.

„Mano galva, prieš šio reikalo prisiėdę „naujieji lietuviai“, teigė I. Vaičiūnas, komentuo-

damas šiuos pareiškimus.

Pasak jo, „Minijos nafta“

Kintuose dar tik atlieka įvairius tyrimus. Apie naftos išgavimą, kaip teigė I. Vaičiūnas, per anksti kalbėti. „Darbai judėtų greičiau, jeigu ne biurokratinės kliūtys“, teigė direktoriaus pavaduotojas.

I. Vaičiūnas taip pat nepagrįstomis laikė ir Seimo nario H. Žukausko abejones dėl „Minijos naftos“ užsakomųjų aplinkos tyrimų objektyvumo. „Tyrimus atlieka ištaigos, turinčios visus reikalingus sertifikatus, juose dirba aukšto lygio specialistai“, teigė jis.

Nukelta į 7 psl.

Sužalota prancūzų aktorė iš Vilniaus išskraidinta į Prancūziją

Vilnius-Paryžius, liepos 31 d. (BNS) — Komos busenoje esanti prancūzų aktorė Marie Trintignant ketvirtadienį pavakare buvo išvežta iš Vilniaus universiteto greitosios medicinos pagalbos ligoninės į Vilniaus oro uostą. Ten jau nuo pietų skrydžiui į Prancūziją jos laukė specialus lėktuvas, pranešė laikinasis ligoninės vadovas Tomas Saladiš.

Nukentėjusiosios advokatas Rimas Andrius ketvirtadienį surinko visus M. Trintignant skraidinimui reikalingus dokumentus — Užsienio reikalų ministerijos leidimą, aktorės artimųjų prašymą, moterį gydy-

sių medikų leidimą ir išteisinimą tyrimą dėl M. Trintignant sužalojimo atliekančio prokuroro leidimą.

Aktorė gabenama namo giminių pagėdavimu. Jos artimųjų interesams atstovaujantys advokatai neatskleidžia priežasčių, kodėl artimieji pageidauja išgabenti iš Lietuvos.

41 metų M. Trintignant iki šiol neatsigavo iš komos po galvos sužalojimo, kurį patyrė sekmadienio naktį sostinės viešbutyje „Domina Plaza“ per konfliktą su gyvenimo draugu — žinomą prancūzų roko muzikantu 39 metų Bertrand Cantat.

Kauno valdžia kovos su korupcija miesto savivaldybėje

Kaunas, liepos 31 d. (BNS) — Kauno vicemeras Kazimieras Starkevičius ketvirtadienį pristatė miesto savivaldybėje parengtą kovos su korupcija programą, kurią metų pradžioje nutarta parengti atsivėlgiant į pėnai Seime patvirtintą valstybinės kovos su korupcija programą ir siekiant padidinti kauniečių pasitikėjimą vietos savivalda.

Vicemeras sakė, jog kyšininkavimas galimas organizuojant miesto turto viešuosius pardavimus, objektų privatizavimą.

Nukelta į 7 psl.

Sužalotos aktorės šeima dėkoja medikams ir viliasi teisingumo

Aktorės M. Trintignant motinos režisierės Nadine Trintignant, tėvo prancūzų aktorius Jeano-Louis Trintignant, aktorės brolio Vincent Trintignant bei jos sūnaus Roman Kolinka ketvirtadienį išplatintame pareiškime sakoma: „Mes tikime, kad Lietuvos teisėsaugos institucijos tinkamai įvertins tragedijos kaltininko B. Cantat veiksmus ir jis, jei teismas įvyks Lietuvoje, sulauks atpildo pagal Lietuvos Respublikos įstatymus“.

Nukelta į 7 psl.

Pasaulio naujienos

(Remiantis AFP, Reuters, AP, Interfax, ITAR-TASS, BNS žinių agentūrų pranešimais)

EUROPA

Vatikanas. Šiaurės Amerikoje ir Europoje vis garsiau reikalaujant įteisinti homoseksualų santuokas, ketvirtadienį oficialus Vatikanas pamėgino dar sykį užkirsti tam kelią ir vedybine vienos lyties asmenų sąjungą pasmerke kaip iškrypelišką bei keliančią pavojų visuomenei. Griežto tono dokumente, kuriam pritarė popiežius Jonas Paulius II, katalikybės išpažintiesiems įstatymų leidėjams šventasis Sostas ragina balsuoti prieš tuos įstatymų projektus, kuriais ketinama pripažinti „gėjų“ santuokas.

„Santuoka egzistuoja išimtinai tik tarp vyro ir moters... Santuoka yra šventa, tuo tarpu homoseksualas elgiasi priešingai nusistovėjusiai moralinei teisei. Teisinis homoseksualų sąjungų pripažinimas arba jų pri-

lyginimas santuokai reikštų ne tik pritarimą iškrypeliškam elgesiui... bet ir užgožtą tas esmines vertybes, kurios priklauso visam žmonijos paveldui“ teigiama dokumente, kurį parengė Vatikano tikėjimo doktrinos kongregacija.

JAV

Vašingtonas. Kelias savaites kaltinęs kitus, prezidentas George W. Bush trečiadienį pirmą kartą prisime atsakomybę už teiginį, kad Irakas siekia Afrikoje įsigyti urano, kuriuo dabar abejojama. „Prisimenu asmeninę atsakomybę už viską, ką pasakau“, per spaudos konferenciją Baltuosiuose rūmuose paklaustas apie šį ginčijamą teiginį atsakė G. W. Bush. Jis taip pat neigė, kad prieš Iraką kara pėnelyg su-reikšmino šios valstybės kėla-mą grėsmę, kaip mano kai

kurie demokratai. Pasak prezidento, jo sprendimas pradėti karą buvo priimtas remiantis „gera, patikima žvalgybine informacija“, kad Irakas kuria masinio naikinimo ginklus.

New York. Informacijos apie tai, kad vel gali būti grobiami lėktuvai dideliems teroro aktams vykdyti, pateikė vienas aukštasis „al Qaeda“ veikėjas, pranešė televizija CNN, remdama JAV administracijos pareigūnų. Pasak jo, šis žmogus organizavo teroro aktą gegužės 12 dieną užsieniečių gyvenamajame rajone Saudi Arabijos sostinėje, per kurį žuvo 35 žmonės. Tai — Ali Abd al-Rahman al Faqasi al-Ghamdi. Šiuo metu jis laikomas JAV karinėje bazėje Guantanamo. Kuboje, ir yra vienas svarbiausių „al Qaeda“ veikėjų, patekusių į amerikiečių rankas.

New York. JAV žvalgyba mano, jog buvęs Iraką vadovs Saddam Hussein nusiskuto savo „firminius“usus ir užsigaubė barzda, ketvirtadienį rašo laikraštis „USA Today“. Tai

šiam leidiniui papasakojo du JAV žvalgybininkai, remdamiesi duomenimis iš agentūros ir techninių šaltinių. Žvalgybininkų nuomone, Saddam Hussein, kuris slapstosi nuo okupacinės valdžios ir tam yra pakėitęs savo išvaizdą, nuolat važinėja iš vienos vietos į kitą. Galimas dalykas, jį lydi tik pora asmens sargybinių. Manoma, kad su savimi jie turi didelę sumą pinigų ir ginklų. Pentagonas mano, jog buvęs Iraką diktatorius ir jo apsauga suimti smarkiai priešinsis. Drauge „keli žmonės“ JAV karinėje žinyboje prisipažino, jog geriau būtų buvusi Iraką vada „suečiupiti ne gyva, o mirusį, — kad būtų galima išvengti ilgo ir sudėtingo proceso karo nusikaltimų tribunole“.

Vašingtonas. Augantis Kinijos eksportas į JAV verčia Vašingtoną raginti Kiniją keisti savo ekonominę politiką. Valstybės departamentas ir JAV parlamento nariai yra pasiryžę priversti Kiniją atsisakyti pigios valstybinės valiutos —

juano — politikos, kuria remdamasi, valstybė gali teikti finansinę paramą savo eksportui. Jei Kinijos valdžia nepasipuos, JAV valdininkai grąšina iškelti ieškinį pagal Pasaulio prekybos organizacijos nuostatas, rašo JAV verslo dienraštis „The Wall Street Journal“.

IRAKAS

Ramadi. JAV pajėgu Iraką atstovai pasiūlė genčių vadams viename neramiausiu Irako rajone mokėti po 500 dolerių už kiekvieną į jų rankas perduotą kilnojamąjį zenitinį raketų kompleksą. Pagal prieš du mėnesius įvestas ginklų laikymo taisykles, irakiečiams uždrausta turėti sunkiąją ginkluotę, galingesnę už Kalasnikovo automatą, ir jį turi būti perduota policijai be jokios kompensacijos.

Bagdadas. Netoli Bagdado tarptautinio oro uosto sproguos minai, vienas amerikietis karys žuvo ir du buvo sužeisti, pranešė JAV sausumos pajėgu Iraką vadovs, generolas leitenantas

PIETŲ KORĖJA

Seulas. Juntinių Valstijų paskirtas derybininkas John Bolton Šiaurės Korėjos vadovą Kim Jong-il ketvirtadienį pavadino tironišku diktatoriumi, kuris gyvena kaip karalius, bet kalina tūkstančius žmonių ir daugelį verčia badmiriauti ir gyventi „pragariškame košmare“. Šie griežti komentarai neabejotinai išprovokuos pikta Šiaurės Korėjos atsaką. JAV valstybės sekretoriaus pavaduotojas taip pat nurodė, kad Kim Jong-il klysta, jei mano, jog grasinimai pasigaminti ir platinti branduolinius ginklus susilpnins tarptautines bendrijos ryšų nuslopinti Pchenjano branduolinių ambicijas daugiašaliu derybu būdu.

SPORTO

APŽVALGA

LIETUVOS JAUNIAI KREPŠININKAI
VIEŠI ČIKAGOJE

Lietuvos jaunių (17–18 m. amžiaus) krepšinio komanda (sudaryta iš Palangos ir Kretingos sporto mokyklų žaidėjų) šiuo metu vieši Čikagoje ir čia rungtyniauja.

Ji Čikagon atvyko liepos mėn. 28 d. ir čia išbus iki rugpjūčio 2 d. ir tada pajudės atgal į namus.

Trečiadienį, ketvirtadienį ir penktadienį svečiai iš Lietuvos rungtyniauja su amerikiečių ir lietuvių komandomis. Paskutinės jų rungtynės įvyks penktadienį, 8:30 val. vakaro Pasaulio lietuvių centro saleje, Lemonte.

Kaip mums pasakojo Lietuvos jaunųjų žaidėjų treneris Regimantas Juška, jų grupėje yra 13 krepšinininkų. Tai Romas Narvilas, Julius Vertulis, Tomas Lenkimas, Renaldas Seibutis, Arnoldas Gudžvilas, Žilvinas Jasinskis, Andrius Fiodorovas, Karolis Bauža, Petras Linkevičius, Gediminas Kybartas, Arvydas Kazlauskas, Rimgaudas Prikockis, Mindaugas Reminas.

Šioje kelionėje trenerio pareigas einantis R. Juška yra Palangos sporto mokyklos (joje veikia 5 įvairaus amžiaus žaidėjų krepšinio komandos) ir Kretingos sporto mokyklos direktorius.

Treneris taip pat pažymėjo, kad Floridoje jo komanda sužaidė neblogai ir iš 12 komandų užėmė 9 vietą. Lietuviai čia pradžioje įveikė komandą iš Pensilvanijos valstijos 92–85. Tačiau antrame susitikime krito prieš penketuką irgi iš Pensilvanijos 72–82. Tada mūsikiškiai turėjo nusileisti Montrealio krepšinininkams iš Kanados 88–97 ir Australijos atstovams 58–64.

Jis nusistebėjo, kad visos turnyre dalyvavusios komandos buvo stiprios ir buvo nelengva su jomis varžytis. Turnyre taip pat dalyvavo ir Vilniaus sporto mokyklos komanda (treneris Vytenis Tupciauskas). Ji pogrūpyje irgi užėmė III vietą, o bendroje kvalifikacijoje atsistojo šiek tiek aukščiau (kretingiškiams išvažiuojant į Čikagą, ji dar rungtyniaavo).

R. Juška paminėjo, kad juos gražiai priėmė St. Peterburgas, FL lietuvių. Atvažiuojant į Čikagą, jaunuosius krepšinininkus lydi čikagiečių demesys. Todėl jis dėkojo tautiečiams už tokį šiltą priėmimą.

Beje, į Čikagą juos pasikvietė ASK „Lituanicos“ treneris Stepas Žilius.

Ed. Šulaitis

„LITUANICOS“ FUTBOLO KLUBE

Nors „Lituanicos“ futbolo klubo komandos, baigusios savo pirmenybių sezoną, atostogauja, tačiau pasiruošimas naujam pirmenybių ratui vyksta net ir karštomis vasaros dienomis.

Kaip praneša klubo pirmininkas ir pirmosios komandos vadybininkas Albertas Glavinskas, dabar ieškoma naujų žaidėjų, kurie galėtų pakeisti dėl amžiaus naštos iš aktyvaus sporto pasitraukiančius futbolininkus arba padėti dubleriu komandai. „Šiuo metu nauji žaidėjai mums

reikalingi gal labiau negu bet kada“, — teigia A. Glavinskas apie 40 metų šiame klube žaidžiantis, o vėliau administracinį darbą dirbantis vyras. Jis net ir išėjęs į pensiją neturi kada pailsėti, nes jo pareigos „Lituanicos“ klube jį atitraukia nuo namų ir šeimos.

Jeigu kas norėtų įsijungti į aktyvių klubo žaidėjų eilę, turi skambinti Albertui 630-323-6302. Bus galima įvertinti kiekvieno sugebėjimus treniručių metu ir tada įjungti į vieną ar kitą klubo komandą.

E. Š.

KLUBO NARYS SUSILAUKĖ AMERIKIEČIŲ
ĮVERTINIMO

Klubo narys ir talkininkas Vytautas Vizgirda (amerikiečių tarpe žinomas kaip Joseph Vizgirda), kuris gyvena Auros miestelyje, susilaukė įvertinimo kaip tos vietovės žmogus, prisidėjęs savo darbu, pagelbstint kitiems asmenims.

Jam buvo įteiktas diplom, pasirašytas Auros miesto David L. Stoner, atžymint

lietuvių „generous and committed volunteer service“. Apie šį 73 m. amžiaus paslaugų vyrą rašė ir Auros laikraštis „The Beacon News“.

Reikia pasakyti, jog šis mūsų tautietis padeda ir lietuvių gegužinėse, dažniausiai eidamas juokdario pareigas ir taip linksminamas vaikučius.

E. Š.

DARIUS GRIGALIONIS UŽĖMĖ ŠEŠTAJĄ

Nors Ispanijoje liepos 27 d. pasibaigusiose pasaulio plaukimo pirmenybėse dalyvavo 8 Lietuvos plaukikai, tačiau tik Dariui Grigalionui čia pavyko pakliuti į finalą. 50 metrų distancijoje nugara lietuvis parodė 25.53 sek. laiką ir užėmė 6-ąją vietą — geriau negu kai kurie kiti garsūs pasaulio sportininkai.

Paskutinę pirmenybių dieną taip pat rungtyniavo ir Lietuvos plaukikai: Darius Grigalionis, Vytautas Janušaitis, Rimvydas Saleičius ir Paulius Viktoravičius 4x100 m kombinuojoje estafetėje. Nors lietuviai čia atplaukė Lietuvos rekordo laiku (ji pagerino net 5.94 sek.), tačiau jų laikas

garantavo tik 14-ąją vietą be teisės varžytis finaliniame plaukime.

Panašiai atsitiko ir su kitais plaukikais, kurių dalis irgi pagerino Lietuvos rekordus, bet liko už finalinės grupės barjero.

Šiose pasaulio pirmenybėse geriausiai pasirodė 18 m. amžiaus amerikietis Michael Phelps, kuris čia pagerino individualiose rungtynėse 5 pasaulio rekordus. Iki šiolei daugiausia rekordų vienoje varžybose buvo pagerinęs amerikietis Mark Spitz 1972 m. olimpiadoje Muenchene, Vokietijoje. Tada jis „sumušė“ 4 pasaulio rekordus individualiose rungtynėse.

E. Š.

ŠALIS, KUR VYRAI MOKA ŽAISTI KREPŠINĮ

Kuomet esame paklausti „Iš kur toks akcentas?“, arba „Iš kur esi kilęs/kilus?“, manau ne vienas atsakyme — iš Lietuvos ir priduriame: šalies, kur „vyrų žino, kaip žaisti krepšinį“. Paminėdami talentingų krepšinininkų vardus, mes tarsi prisituuriame į žemėlapi, primename mažąsias Lietuvos didį vardą...

As pati, tikrai gyvendama čia, suvokiame, kaip stipriai krepšinis jungia Amerikoje gyvenančius lietuvius. Pastebėjau, jog vos ne kiekvienas menesį yra organizuojami turnyrai, kurie suburia ne tik vyrus, bet ir merginas. Kai kuriuos mūsų nedaug apie krepšinį žino (tačiau noriai stebi varžybas, „serga“ už savo valstijos atletus), kitos yra užaugusios su oranžiniu kamuoliu rankose. Viena tokių, Kornelija Kairytė, krepšinio „guru“ dukra, apie kurią norėčiau jums truputį papasakoti ir kartu pasiūlyti paskaityti jos pokalbį su NBA Seattle „Super Sonics“ žvaigždė Ray Allen.

Ji Ameriką Kornelija atvyko vienuoliktoji klases užbaigti, toliau tęsė studijas ir įgijo bakalaurą laipsnį Patten College Oakland, Kalifornijoje, vėliau tęsė studijas Liberty universitete ir greitai laiku igis magistrantės laipsnį verslo srityje.

Kaip ir kiekvienam Amerikos studentui būdinga, Kornelija ne tik mokslų siekė, bet kartu ir dirbo. Studijų metu asistavo Liberty universiteto moterų krepšinio komandos vyriausiajai treneri Carey Green, o vasaros metu administracinius reikalus tvarkė tėvelio organizuojamoje ir tarp krepšinininkų itin gerai žinomoje vasaros stovykloje Šiluteje.

2002 vasarą Kornelija priėmė pasiūlymą dirbti Seattle „Super Sonics“ gretose, ten jai bedirbant, ir pavyko užkabinoti tokį žinomą krepšinininką. Anot „eurobasket.lt“ tinklapio gerbėjų, šis pasikalbėjimas buvo vienas geriausių, tad siūlau ir jums paskaityti...

Joana Gaizelytė — Lacy

„Ray Allen džentelmenas,
turintis savo nuomonę...“

— Kiek tau buvo metų, kai pradėjai žaisti krepšinį?

— Pradėjau žaisti maždaug aštuonerių. Kai man buvo dešimt, išbandžiau oficialų krepšinį — rungtynėms teisėjavo tešėjai.

— Kas nors pastūmėjo tavę į krepšinio žaidimą, ar aistrą oranžiniam kamuoliui atradai pats?

— Kai su šeima gyvenome Anglijoje, mano tėvelis žaidė pusiau profesionalų krepšinį. Krepšinį mėgo ir mama, ir brolis. Man patikdavo stebėti juos, besirūpinančius aikštelėje, todėl norėjau daryti tai, ką darė jie.

— Kokie garsūs Jungtinių Amerikos Valstijų universitetai tave verbavo, baigus vidurinę mokyklą? Kodėl tu pasirinkai studijas ir krepšinį Connecticut universitete?

— Atvykti į kvietė Kentucky, Virginia, USC (Pietų Kalifornijos universitetas — Red.), Alabama, Villanova universitetai, bet aš pasirinkau Connecticut, nes man patiko geografinė universiteto padėtis bei vietos žmonės atrodė malonus. Kiekvienai metai — skirtingoje komandoje.

— Esi žaidęs dviejuose NBA klubuose. Abi komandos turi savitą žaidimo stilių, taigi kuri komanda tau asmeniškai labiau imponuoja? Ir kokie klubų skirtumai?

— Man asmeniškai kiekvienai metai — skirtinga komanda, taigi per šešis me-

tus praleistus Milwaukee, aš žaidžiau šešiuose skirtinguose klubuose, nes kiekvienais metais ekipa papildydavo nauji žaidėjai, skirtingos asmenybės.

Vienais metais atrodė, kad demonstravome geriausią krepšinį koki galime — greitą krepšinį. Šiame žaidime tu turi penkis žaidėjus aikštelėje ir kiekvienas turi sugebėti judėti ir keistis padėtimis, tuomet atsirastų laisvas žmogus, kuriam tik reikia pataikyti metimą, štai kaip mes žaidėme „Bucks“ komandoje vienais metais; Padėtis Seattle panaši, bet mes turime daug naujų žaidėjų savo gretose, todėl turime ir toliau produktyviai dirbti.

— Kokie tavo santykiai su buvusiais komandos draugais iš „Bucks“? Ar pasiilgsti Milwaukee miesto bei vietos sirgalių?

— Santykiai nesikeičia. Tu esi išmanomas, turi persikelti į kitą vietą, tačiau ryšiai nepasikeičia. Žmonės su kuriais aš praleidžiu laisvalaikį, liks mano draugais ir juos matysiu ateityje. Aš važiuoju atostogauti su biciais... Tai yra „santykiai, kuriuos susikuri ir saugoji. Tokie ryšiai niekad nenutruks.

— Kaip apibūdintum savo santykius su nauju treneriu Nate McMillan bei naujais komandos draugais?

— Atrodo visi pasitiki vieni kitais — gali pasitikėti savo komandos draugais ir nebijoti, kad koks patarimas ar žodis gali sugadinti ekipos santykius.

— Su kuo geriausiai sutari komandoje?

— Sunku pasakyti. Kevin Ollie (kartu atejo iš Milwaukee „Bucks“ — Red.) yra vienas mano artimų draugų, bet šiaip tikrai negalėčiau išskirti vieno žmogaus klube, su kuriuo praleisčiau daugiau laiko negu su kitais komandos draugais.

— Neseniai tu gavai NBA kilnaus žaidėjo apdovanojimą. Ką tau reiškia šis pripažinimas?

— Tai reiškia, kad aš galiu kartu ir žaisti, ir būti džentelenu. NBA nori matyti gerąją tavo pusę. Jei nori būti geriausiu, turi varžytis, turi žaisti kietai. Privilegija „perlipėti“ per daugybės žmonių galvas, jei nori pasiekti viršūnę. Man asmeniškai, tai yra pati sunkiausia užduotis žaidžiant — turi būti agresyvus, disciplinuotas, pajėgus, mandagus ir gerbiamas komandos draugu.

— Ar galėtum išvardinti penkis geriausius žaidėjus šiuo metu žaidžiančius NBA lygoje?

— Tracy McGrady, Kevin Garnett, Tim Duncan, Jason Kidd ir Kobe Bryant.

— Ir kas galėtų būti šio penketuko treneriu?

— Lenny Wilkens.

— Kuris europietis buvo geriausias šiais metais?

— Dirk Nowitzki.

— Su kuriuo žaidėju norėtum sužaisti vienas prieš vieną?

— Man nesvarbu. NBA lygoje yra labai talentingų žaidėjų, apie kuriuos niekas nežino. Mano iššūkis yra: nesvarbu ką dengiu, aš visuomet stengius daryti tai patį. Kai aš esu aikštelėje, nematau veido, matau oponentą, tai ir stengius gintis, puliti ir nesvarbu prieš ką žaidžiu...

— Kodėl pasirinkai 34 marškinėlių numerį? Ką tau reiškia šis numeris?

— Vidurinės mokyklos krepšinio treneris man davė šį numerį ir aš jį turiu nuo to laiko. (27 metų krepšinininko metimas yra vadinamas vienu geriausiu lygoje. Ray sako, kad norint pasiekti

viršūnę, reikia sunkiai dirbti ir išlieti daug prakaito krepšinio aikštelėje.)

— Tavo metimas yra tiesiog neįtikėtinas. Matyt geriausias lygoje... Ar sunku buvo pasiekti tokia idealiu metimo techniką?

— Metimas tampa lengvesniu, kai tai darai ir darai, kaip ir kiekvienas dalykas, kuriam skiri daug laiko. Tai tampa natūraliu procesu, panašiai kaip vairavimas — negalvoji apie darbą, kurį atlieka tavo rankos valdant vairą. Panašiai yra ir su metimu, paprasčiausiai esi savo techniką tiek įvaldęs, kad pamiršti apie laiką praleistą stengiantis tai pasiekti. Kai ateina laikas mesti — rankos suveikia natūraliai.

— Kiek daugiausia patalikei tritaiskių metimų iš eilės?

— Tikriausiai 25.

— Koks yra tavo geriausias rekordas vienos rungtynėse?

— 47 taškai.

— Kada planuoji baigti krepšinininko karjerą? Ar norėtum tapti NBA komandos treneriu?

— Nežinau, tikriausiai karjeros pabaiga netikėtai prištartins prie manęs. Šiuo metu negalėčiau teigti, kad noriu treniruoti komandą, matau kokią darbą atlieka treneriai ir aš tikrai nenoriu to daryti.

— Ką manai apie JAV vidurinių mokyklų „vunderkindą“ LeBron James? Ar manai, kad yra geresnių krepšinininkų šių metų NBA naujokų biržoje?

— Aš neturiu nuomonės apie L. James, nes, sprendžiant iš to, ką aš mačiau, šis vaikiną žaidžia kaip ir maždaug kiekvienas profesionalus krepšinio žaidėjas vidurinės mokyklos komandoje. Aš manau, kad aplink jį sukasi triukšmingos reklamos, todėl neturiu nuomonės. Žaidimas NBA lygoje parodys, kokio lygio yra šis žaidėjas. Aš tikiuos, jog jis taps geru žaidėju, mes visi galėsime tuo džiaugtis ir stebėti dalykus, kuriuos jis daro aikštelėje.

— Kokios yra tavo mintys ir prisiminimai iš 2000 metų olimpinio žaidynių pusfinalio, kuriame susitiko JAV ir Lietuva?

— Aš nenoriu to sakyti, tačiau teisejai nebuvo šalinę. Lietuvių rinktinė buvo tikriausiai geriausia rinktinė, kokią aš esu kada nors matęs tarptautiniame krepšinyje ir Lietuvos krepšinininkai darė viską, kad laimėtų rungtynes. Teisejavimas buvo toks šalis, kad buvo švilpiama kiekvieną kartą, kai mes prisiliedavome, Lietuviams teisejai leido žaisti grubiau, tačiau aš žinojau, kad mūsų pralaimėjimo atveju, teisejavimas nebūtų buvęs mano pasiteisinimas.

— Kokie lietuvių krepšinininkai paliko didžiausią įspūdį?

— Šarūnas Jasikevičius ir Darius Songaila.

— Ar manai, kad jie galėtų žaisti NBA?

— Taip, galvoju, jog jie yra pakankamai geri žaidėjai.

— Ką gali pasakyti apie A. Sabonį ir jo žaidimą?

— Sabonis turi didelį kūną. Jis letas, tačiau gali pataikyti.

— Ką galvoji apie „Cleveland Cavaliers“ lietuvių Žydrūną Ilgauską, kuris sugrįžo į aikštelę po traumų?

— Žydrūnas yra letokas, tačiau jis man patinka. Didysis Z yra nuostabus žaidėjas. Blogai, kad jis turėjo tiek traumų. Aš nesu tikras, ar Clevelandas yra geriausia vieta jam.

— Kaip tau patiko vaidinti

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115. Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mazindami pašto išlaidas, pakvityvū už prenumeratą nesūciūciū Prie pavarde ir adreso, siūsdami laikraščių pažymime, iki kada prenumerata galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto			
	Metams	1/2 metu	3 mėn.
JAV	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$115.00	\$65.00	\$45.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsakant i Lietuva:			
Oro pastu	\$500.00	\$250.00	
Reguliaru pastu	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida oro pastu	\$160.00	\$85.00	
Tik šeštadienio laida reguliaru pastu	\$55.00		

Vyriausia redaktore — Danutė Bindokienė
Administratorius — Valentinas Krumpis
Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El-pastas: administracija@draugas.org
redakcija@draugas.org
rastine@draugas.org
skelbimai@draugas.org

Pusseserės Amelija ir Audra Siluaitės ne tik sportuoja, bet ir draugauja. Indrės Tijūnelienės nuotr.

filmuose „He Got Game“ ir „Harvard Man“?

— Man patiko filmuotis, sutikau daugybę aktorių ir žmonių, kurie yra susiję su filmais. Tai parodo, kad pasaulis nesisuka vien tik apie krepšinį ir sportą. Tame versle yra žmonių, kurie nežino daugumos žaidėjų, nes yra per daug užimti savo veikla.

— Ar yra sunku būti aktoriumi?

— Ne, tai nėra sunku, nes tai vaidyba — visiems tenka vaidinti.

— Ką tu manai apie Hollywood aktorius Denzel Washington sugebėjimus krepšinio aikštelėje?

— Viskas, kas buvo parodyta filme. — Denzel darbas. Jis pats atliko visus metimus, nebuvo naudojamas joks montazas. Jis juk visą gyvenimą mėgo ir žaidė krepšinį.

— Ar kino juosta „He Got Game“ yra arti realybės apie NCAA žaidėjų verbavimą?

— Nieko panašaus man neatsitiko, manau, kad filmas buvo šiek tiek paastrintas.

— Kaip praleidi laisvalaikį?

— Žaidžiu golfą.

— Be krepšinio, į kokią dar veiklą esi įsitraukęs?

— Šiuo metu — tik krepšinis. Kartais atsiranda kitos veiklos. Užsiimu ja, bet vel grįžtu prie krepšinio...

— Kokie yra tavo planai šiai vasarai? Ar jau ruošies kitam sezonui?

— Tiesiog žaisiu Puerto Rico (ten rugpjūčio mėnesį startuoja olimpinis žaidynių Šiaurės ir Pietų Amerikos atrankos turnyras — aut. past.).

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA

9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutvarkys dantis už priemamą kainą. Susitarimu kalbėti angliskai arba lietuviskai.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260. Jei reikalinga pagalba po darbo valandų, skambinti „pager“ numeriu 708-644-0074.

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.

KARDIOLOGAS — SIRDIES LIGOS

7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. TOMAS ZUBINAS

DANTŲ GYDYTOJAS

4560 W. 103rd St.,
Oak Lawn, IL 60453
Tel. 708-423-5155.

ARAS ŽLIOBA, M.D.

AKU LIGOS — CHIRURGIJA

219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.

VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS

Kalbame lietuviskai.
6918 W. Archer Ave. Ss. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

paatostogauti — atsipalaidavimas yra pats geriausias dalykas.

Taip, aš jau dabar ruošius ateinančiam sezonui. Laikas nestovi vietoje. Jei tu ko nors nedarai, kunas sako, kad nebūsi pasiruošęs. Kiekviena praėjusi diena, yra diena link sezono, todėl privilai daryti ką nors, kas padeda kūnui ir protui.

— Kokias dar sporto šakas mėgsti?

— Augdamas žaidžiau viską, todėl aš mėgstu visas sporto šakas — bet kuri intriguojanti šaka mane domina.

— Kokio stiliaus muzika patinka ir kas yra tavo mėgstamiausi atlikėjai?

— Aš klausau visų stilių muziką — nėra stiliaus, kuris man nepatiktų. Man patinka, kai muzika turi gražų ritmą, yra „su gera istorija“, žodžiais. Michael Jackson yra mano mėgstamiausias atlikėjas.

— Kokia yra tavo svajonė nesusišiusi su krepšiniu?

— Mano svajone yra užauginti šeimą, turėti vaikų ir didelį namą. Noriu laimingos šeimos.

— Geriausias gyvenimo momentas?

— Olimpiada Sidnejuje.

Kalbino
Kornelija Kairytė

PARAUDOJIMAI ANT LIETUVIŠKO SODŽIAUS PAMATŲ

AUDRONĖ VIKTORIJA ŠKIUDAITĖ

Tėsinys. Pradžia Nr.147

Landsbergis kolūkius sugriovė

Bepasmis socialinio darbo lietuviškas produktas buvo kiaušiena, jautiena ir pienas, kurio žaliavą ir gaminius išsiveždavo didieji Sovietų Sąjungos miestai. Lietuva buvo virtusi Rusijos kiaušidėmis, ji pati savo mėsos nevalė (tik ponai specpraduotuvėse). Eilinis miesto valgytojas galėjo pretenduoti į kojas ir galvas. Žinoma, kaimietis ir kaimiečių vaikai valgė mėsą, kaip nuo seno buvo priprasta – lietuvis kaimietis niekada nebadavo.

Noriu paneigti tvirtinimą, kad kolūkiai buvo sugriauti. Kolūkiai patys sugriuvo, nes jie buvo pastatyti be pamatų: žmonės jais netikėjo ir dirbo atžagariomis, nes žinojo, kad tas jų rankų produktas bus iššvaistytas, supus, supyls, bus išvogtas, o kas liks – bus išvežtas svetimiems: jis ne tapė kolūkio turto ir niekada nepareidė progos pats jo pasiimti. Todėl, paskelbus Kovo 11-osios aktą, kolūkiai sugriuvo savaime.

Tie, kuriems atrodė, kad kolūkius be reikalo sugriovė, sako, kad reikėjo inventorizuoti kolūkių turą. Taip ir buvo užsibrėžta padaryti, tokie naujosios Lietuvos valdžios potvarkiai buvo, tik kas juos galėjo vykdyti? Buvo netgi paskirti laikinieji kolūkių valdytojai, kad senieji nespėtų išsivežti turto. Valdytojai ir turėjo atlikti kolūkio turto inventurizaciją, prieš paverčiant kolūkių bendrovę. Bet dažnai tie laikinieji valdytojai buvo tie patys pirmininkai arba kiti specialistai, tiesiogiai susiję su buvusia valdžia. Tik ką susikūrusi valstybė turėjo begales svarbių darbų, viską reikėjo perdaryti iš naujo, spresti problemas kiekvienoje srityje. Trūko ne tik patirties, bet ir rankų. Prie kiekvieno kolūkio valdytojo nebuvo įmanoma pastatyti sargo ar revizoriaus. Tuomet buvo kreiptasi į pačius kaimo žmones – buvusius kolūkiečius, kad jie prižiūrėtų, kaip elgiamasi su jų uždirbtu turu. Bet sovietiniai žmogus, o tuo labiau kaimietis, buvo pripratęs nematyti, ką valdžia daro. Jis tylėjo ir šį kartą. O dabar šūkiauja, kad Landsbergis kolūkius sugriovė. O sugriovė jie patys, matydami, kad vagia ir nieko nesakydami. Juk Lietuvoje labai populiarus posakis: ne mano kiaušius, ne mano pupas. Lietuvis nuo amžių gyveno ant taučių kryžkelės, jis ir istoriškai priprato nieko nematyti ir niekur nesikisti.

Kolūkių perregistruojant ir bendroves, buvo pradėtas dalintis turas, daug jo tapo nebereikalingo. Sakoma: štai kokie tvartai buvo pastatyti! Kodėl jie nebuvo panaudoti? Ogi todėl, kad jie tapo nebereikalingi. Sugriuvus sovietinei sistemai, turėjo griūti ir kolūkiai, jie negalėjo patys išsilaikyti, nes didesnįjį dalis anksčiau gyvavo iš valstybės dotacijų.

Be to, užsidarė Rusijos rinka ir nebebuvo kur vežti ūkio produkcijos. Vakaruose rinka buvo užpildyta, o kolūkinis produktas buvo blogos kokybės. Rusijos rinkos užsidarė ne tik dėl politinių priežasčių (o tokių buvo, Lietuva buvo pradėta ignoruoti, iš jos produktų nebeperko), kita vertus, Rusija paprasčiausiai neturėjo už ką pirkti lietuviško maisto. Atsidarius Rusijos sienoms, ten plūstelėjo prasta, bet pigi – nurašyta, pasenusi – vakarietiška produkcija. Tiesiog, kuriuos kai kurie ūkio subjektai su Rusija kurį laiką išlaikė, galutinai buvo sužlugdyti Rusijos krizės metu, kada Rusija tapo visiškai nemoki. Šiandien tie ryšiai palaipsniui atsikuria, sutarstys pasidarys su atskirais Rusijos miestais, apskritimis, tarp jų ir su Sankt-Peterburgu, kurį tradiciškai sovietiniais metais valgydino lietuviai.

Ir šiuo metu Lietuvoje dar yra kolektyvinių ūkių, kurie pervadinti bendrovėmis, bet jų ir toliau mažėja. Dabar jų tai jau tikrai niekas neuždarinėja, bet jie vienas po kito bankrutuoja. Kiekvienos bendrovės bankrotas tik dar ir dar kartą įrodo, kad tai neperspektyvi ūkininkavimo forma. To pavyzdys – mūsų gimtinis kolūkis. Mūsų Pakruojo rajonas visus 12 metų nuo Lietuvos nepriklausomybės pradžios buvo vadinamas „raudonu“, nes ten išliko daugiausia kolūkių-bendrovių ir į rajono tarybą bei Seimą buvo renkami komunistai. Bet ir jie nepadarė, bendrovių neišgelbėjo. Po keleto metų jų visai neliks. Kas yra bendrovė šandien, vėlgi galiu iliustruoti savo gimtinės pavyzdžiu. Bendrovė – tai 7 ar 8 „specialistai“ – pirmininkas, gyvulininkystės fermos vedėjas, buhalteris, agronomas, dar pora traktorininkų, koks kombainininkas, vairuotojas. Žemės, persiskyrus buvusiam kolūkiui į dvi dalis, liko gal 2,000 ha, bet dalį žemės buvo išdalinta trihektarininkams, atkūrė savo ūkėlių vienas kitas ūkininko vaikas. Visa likusi žemė egzistuoja tiems keliolikai žmonių, nes likusieji – pensininkai. Jie su kolūkiu turi bendrą tik tiek, kad pirmininkas leidžia pasinaudoti traktoriaus pavarą žemę suarti ir rudenį javus nukulti. Visas bendrovės pelnas išėmė iš tų kelių „specialistų“ algoms sumokėti. Todėl „specialistai“ nesuinteresuoti, kad bendrovė žlugtų. Bijo to ir pensininkai – kas žemę suars. O tvarka liko kolūkinė. Kur dingsta kiaušius ir paršeliai, ne kiekvienas žino. „Specialistai“ tebevažinėja valdiškomis mašinomis savo reikalais – ir mašina valdiška, ir benzinas. Būtų ūkis savininko, bernai ir mergos taip nevažinėtų. Ir, manau, iš tų bendrovių likusių gal 1,000 hektarų savininkas kur kas daugiau išs-

paustų ir nelaukėtų dykduonių.

Dar reikia atsakyti į vieną kritikuotojų priekaištą: Lietuvoje daug nedirbamos žemės. Ar pasulyje tai naujiena? Daug pasaulio valstybių moka žemdirbiui už tai, kad jis nedirbtų savo žemės, nes Vakarų pasaulis perpildytas maisto produktų. Lietuva kol kas neturi iš ko mokėti ūkininkams už nedirbamą žemę, o produktų jau dabar nėra kur dėti. Nuolatinis karas tarp valstybės valdžios, kokios pakraipos ji bebūtų, ir kaimo žmonių vyksta nuo pat Lietuvos nepriklausomybės pradžios dėl to, kad valstybė nesuperka produkcijos ar perdirbėjų nepriverčia jiems mokėti didelės kainos už mėsą, pieną, grūdus ir t.t. Kaimiečiai nuolat reikalauja nustatyti kainas, jie priešinosi laisvai rinkai. Jeigu suvalkiečiams į Marijampolę arčiau vežti cukrinius runkelius, nesvarbu, kad Marijampolės cukraus fabrikas bankrutavęs, suvalkiečiai ūkininkai ir jų sukurstyti triektarininkai eina ir užbarikaduoja kelius, reikalaujama sanuoti (gelbėti) fabriką. Pagasdina keletą savičių, ir valdžia išsigąsta – juk užbarikaduotas kelias veda į Vakarų. Žemaičiai užsimojo kitokių lengvatų, blokuoja kitus kelius.

Natūralu, kad kaimiečiai norėtų kaip geriau. Visi norėtume kaip geriau. Kaimo problema sunkiai sprendžiama ir dėl nepakankamų valstybės finansinių išteklių, nors ne tik dėl jų. Kai į kelius su žemės ūkio technika išėmė kaimo žmonės, jie reikalauja kokių nors išimčių, o tai reiškia kažkieno kito sąskaita. Tačiau duoti galima tik iš kažko atėmus.

Is tiesų, kaimas labai nukentėjo nuo sovietinės sistemos, bet jis gali atsigaivinti tik patiems kaimo gyventojams to siekiant. Jokia valdžia kaimiečių geresnio derliaus neužaugins ir rinkos žemės ūkio produktui nesuras. Pats kaimas, jo žmonės turi mastyti, turi keistis. Jie nuo amžių buvo pripratę auginti miežius, kviečius, ir rugius, tai paime visi po senovės pavasari ir pasėja: miežių lauką, rugių lauką, bulvių lauką. Ir tik kai derliu nuima, paaiškėja, kad nėra kur dėti nei miežių, nei rugių, nei bulvių. Kaimietis nepripratęs tuo pasipirkti pavasarį, prieš sėją. O kai nėra kur dėti produkcijos, jis eina blokuoti kelių, jeigu tik kas pakviečia. Ūkininkas yra gana rambus, naujienas kaimas priima labai iš palengvo. Taip buvo įprasta nuo amžių. Kaimietis bijo rizikos, nenori išsukti naujų kultūrų ir ūkininkavimo formų. O šandieninis gyvenimas verčia paklusti pasaulio dėsnams, kurie diktuoja savo sąlygas.

Nors ašarų dėl sužlugdyto kaimo priverkiama marios, bet Lietuvai, atgavusiai nepriklausomybę, maisto dar nebuvo pritrūkę, kad ir apgrūvusiame kaimie. Ties maisto Lietuvoje nebuvo per visus 50 okupacijos metų. Vadinasi, nėra jau taip blogai. Žinoma, pasakys skaitytojas, nėra pinigų jo pirkti. Bet jeigu maistas būtų neperkamasis, niekas jo ir

negamintų, bankrutuotų ir tie ūkiai, kurie išsilaikė. Vienas valgo geriau, kitas menkiau, bet pavalgė visi. Tuo labiau kaimie.

Štai dabar atėjo eilė pakalbėti apie garsiuosius 3 hektarus. Sakoma: blogai buvo padaryta, kam kaimas buvo išdalintas rėžiais, t.y., kam naujoji Lietuvos valdžia kiekvienam kaimiečiui davė po tuos 3 ha žemės. Būk įstojus į Europos Sąjungą viską reikės keisti, žemę stambinti. Tikriausiai. Kai pribręs laikas, taip ir bus padaryta, jau dabar daugelis pensininkų juos nuomoja ir už tai gauna ką nors naudinga iš kaimo. Nereikia pamiršti, kad tie 3 ha žemės valgydino kaimą visus tuos 12 nepriklausomybės metų, kol pamažu, labai pamažu kūrėsi Lietuvos kaimo strategija. Ji gal ir dabar dar nėra iškristalizuota, nes niekas dorai nežino, kokią revoliuciją daryti kaimie. Viskas nusistovės savaime. Patys kaimiečiai pavaliai išsprę savo problemas. Gyvenimas visada yra protingesnis už teoretikus. O kad tada, Kazimieros Prunskienės laikais, gimė ideja kiekvienam – po 3 ha, tai irgi natūralu. Žmonės buvo užmirę, ką reiškia nuosavybė, jie tokį naujos valdžios sprendimą priėmė kaip teisingą ir su džiaugsmu. Gal tai buvo ir ne pats geriausias sprendimas, bet tai buvo padaryta impulsyviai, emociškai, norint 50 metų kankintam žemdirbiui ką nors duoti. Tuos 3 ha kai kas dirba, kai kas nuomoja, kai kas pardavė, bet, ko gero, trihektarininkų žemės mažiausiai dirvonuoja. Dirvonuoja dažniausiai miestiečių (jiems priklauso 600,000 hektarų), atsiėmusių tėvų ir senelių žemę ir nežinančių, ką su ja daryti, laukiančių, gal ji pabrangs. Miestiečiai dalį nuomoja, kita dirvonuoja. Iš viso nuomojama 450,000 hektarų. Žemės rinka kol kas vos vos juda. Per metus pardavama 50,000 ha. Žemė pigi. Geros žemės hektaras kainuoja apie 1,000-1,500 Lt., žiūrint komiame regione ta žemė. Natūralu, kol nebus kur dėti užaugintos produkcijos, tol žemė geros kainos neturės. Todėl gal ir be reikalo tiek triuškos buvo dėl Lietuvos valdžios pažado įstojus į ES dirbamą žemę pardavinėti užsieniečiams. Pavydiems kaimiečiams ir jų kurstytojams atrodo, kad lietuvišką žemę užsieniečiai išgrabstys kaip mat. Atrodo, kad žemės ir Europoje nėra kur dėti, nes nėra kur dėti maisto produktų. O be to, žinovai kalba, kad tie kraštai, kurie atvėrė žemės rinką, jokie pirkėjų antplūdis iš Vakarų nesulaukė. Tąsiamis dėl teisės užsieniečiams pirkti Lietuvos žemę tebesitęsia. Eina kalbos, kad tą sąlygą inspirovia tie, kurie norėtų ją puselviui supirkti ir patys paskui užsieniečiams už gerą kainą parduoti. Žmonės kalba, Adolfas Šleževičius Suvalkiją jau yra supirkęs.

Yra dar kaimie padorių žmonių

Šiuo metu Lietuvoje yra registruota 35,000 ūkininkų ūkių. Vie-

nas iš jų – mūsų buvusio kaimyno Gedimino. Jis ūkininkauja Šiaurės Lietuvoje, Pakruojo rajone. Čia žemės geros, bet sunkios. Pradėjo jis nuo 40 ha senelio žemės, paskui keliasdešimt nusipirko iš kaimynų ir dar antrą dešimt išsinuomavo. Dabar dirba jau netoli 200 ha. Jis sako, kad mažame ūkyje sunku, o gal ir neįmanoma ūkininkauti, nes neapsimoka laikyti įvairios technikos.

Gediminas – tremtinių vaikas, gimęs Sibire, kur iš šio ūkio buvo ištrėmta tada nepilnametė jo mama Teodora. Kiti šeimos nariai spejo pasitraukti iš namų, palikę šešiolikmetę namie vieną, manydami, kad mergaitės neves. Mat jos du broliai buvo partizanai ir gyveno namie įrengtame bunkerioje. Motina jau buvo mirusi, o tėvas tuo metu arkliais važiojo į Rygą. Pusiaukelyje ji kažkas iš kaimynų pasivijo ir pranešė, kad sūnūs pasitraukė iš namų, o dukra išvežta. Ūkininkas Rygoje ir liko. Ten atvažiavo ir sūnūs, taip išvengdami tremties. Brolių seselė buvo patalpinta konclagerioje, kur ją žiauriai skriaudė prižiūrėtojai. Pasigailėjęs niekinamos jaunos mergaitės ir norėdamas ją apginti, vedė vyresnį likimo draugas. Grįždami į Lietuvą, jie parsivežė jau trejetą mažų vaikų, tarp jų – ir Gediminą. Ketvirta – mergaitė – gimė jau Lietuvoje. Taip jau atsitiko, kad tėvas, kiek paauginęs naujos šeimos vaikus, grįžo pas pirmąją žmoną, kuri buvo likusi Lietuvoje. Taigi, vargo šiai šeimai užteko. Gediminas buvo jauniausias iš brolių, tarsi niekuo ypatingu iš bendraamžių neišsiskyrė, nebuvo tuo labiau užsispyręs. Tai, matyt, jam padėjo ir įsitvirtinti ūkyje. Kai Lietuvą atgavo laisvę, jis vienas pirmųjų atsiėmė žemę, tada dar ir motina buvo gyva. Jis žemės ūkio akademijoje buvo baigęs mechanizaciją, taigi gerai išmanė apie techniką. Pagal tuometinius įstatymus galima buvo kurti valstiečio ūkį ir imti paskolą. Jis elgėsi ryžtingai, nes buvo jaunas, gal tik kiek per trisdešimt. Paėmė žemę, pasiėmė paskolą, nusipirko porą traktorių, pasistatė dviejų aukštų mūrinį namą ir tvartus.

Pradžia buvo nepaprastai sunki. Pats iki tol žemės nebuvo dirbęs, – baigęs mokslos dirbo mechaniku ūkiuose. Kaip piktžiugiškai juokėsi iš jo kaimynai, kai pirmą kartą rudeniį jo bulvės neužderėjo. Mat pinigų samdyti darbininkų neturėdamas, pasikvietė į talką bulvių ravetį mokyklos mokinius. Žadėdamas po darbymečio juos savo autobusu ekskursijon vežti. O vaikų darbas nekoks buvęs. Bulvės peraugo piktžolės. Ir apkauptos, matyt, buvo be prityrų. Nukasė menką derlių. Kai reikėjo imti javų derlių, bendrovės pirmininkas neskolino kombaino. Teko važiuoti už keliolikos kilometrų prašyti pagalbos. Atsirado gerų žmonių, kombaina gavo. Paskui pats kombainą pirko. Dabar Gediminas – vienas stipriausių ir stambiausių rajono ūkininkų. Tie, kurie kažkada juokėsi, dabar pyksta, jiems

DRAUGAS. 2003 m. rugpjūčio 1 d., penktadienis

Lietuvoje nuo senų laikų tikima, kad bitės gerai medų neša ir gandrai vaikus per tik gerų žmonių kieme.

nepatinka, kad jis praturtėjo. Galvoju – kaimie, ir ne tik kaimie, dar labai daug tamsumo. Savo ausimis girdeju, kaip vienas kaimynas sakė apie Gediminą: „Aš jį savo rankomis nušaučiau!“ Kaimynui atrodo, kad Gediminas praturtėjo nesąžiningai. Kaimynas pats sovietiniais laikais vairuodamas sunkvežimį, susikūrė gyvenimą vis ką nors pavogdamas – tai susimiksėdamas su fermos vedėju parsiveždavo pašuką, tai maišą miltų, tai trąšų. Todėl ir dabar jam nesuvokiama, kad Gediminas galėjo sąžiningai turą užgyventi. Ir pats matė, kad ne aitvarai jam nešė, kad pradžioje jis labai vargo. O kadangi Lietuvoje, Švenčionių rajone savo žemę dirba buvę tremtiniai Janina ir Pranas Urbanai. Visko užtektų – išmanymo, technikos, bet jau jėgų trūksta. Vaikai kaimie nenorėjo likti, tiesa, padeda, bet jau reikia šauktis į talką. O samdyti nėra ką. Keista, atrodo, kad žmonės skundžiasi, kad nėra darbo, o Urbanas skundžiasi, kad negali gauti darbininkų. Jis aiškina, kad toks jau socialistinis kaimiečio būdas – geriau namie sėdėti ir sausą duoną krimsiu, bet pas „buože“ dirbti neišiu. Dar daug psichologinių barjerų yra kaimie, ir ne tik kaimie. Labai sunku lietuviui įsisavinti pasikeitusią nuosavybės formą. Į kolūkių eiti būdavo normalu, o kaimynų dirbti, matai, jau pažėminimas. Gal ir pavydas bamba graužia, todėl kad kaimynas turi, kad susikūrė geresnį gyvenimą.

Nukelta | 7 psl.

PASVALIO PETRO VILEŠIO GIMNAZIJA ATSIMINIMUOSE

BIRUTĖ KAZAKEVIČIENĖ

„Jūs esate visiškai saugūs! – šitaip tvirtino ji ir tą kartą, su pluoštu anketų įsi-brovusi į mano pamoką, dosniai žarstydama pas penktokams į kairę ir į dešinę. – Anketos anoniminės, – suokė ji. – Ką? Jūs dar nežinote šito dalyko reikšmės? Tuoj paaiškinsiu – NIEKAS NESUŽINOS, KAS RAŠĖ. Todel rašykite, rašykite drąsiai, ką tik žinote negero apie mokytojus ar tėvelius... Šitie juos rašteliai mane labai domina. Jie padės gerinti pedagoginį procesą“.

„Jūs esate visiškai saugūs! – įtikinėjo ir ta daili ponina iš švietimo skyriaus, aną

dieną su anketomis po pažastimi netikėtai išdygusi ant mokytojų kambario slenkščio prieš pat mūsų pavaduotojų atestaciją. – Anketos anoniminės – pavaduotojos niekada nesužinos pavardės to mokytojo, jei kuris blogai atsilieptų apie jų darbą. Todel rašykite drąsiai! Jeigu jau mokytojas bijos drąsiai reikšti savo nuomonę, tai kaipgi mes išugdysime Pilietinę Visuomenę?“

„Taigi. Taip buvo tą ir aną, ir dar aną kartą. Mokytoje sninga anketomis. Ką ten „sninga“ – tai jau tikra anketų pūga! Tarsi plunksnos, paleistos iš pagalvės, jos

skraido aplink, tupia ant stalo, ant palangės, užkėmša burną, lenda į akis – atrodo, išsigelbėjimo nebėra kaip nuo tų plėšrių paukščių Alfredo Hičkoko filme: „Popierinis dži-nas“, kaip kažkada apibūdino panašų reiškinį buvęs mokyklos direktorius V. Kanapeckas sąjunginėje spaudoje, kasdieną vis auga: anoniminėmis plunksnelėmis skrebinam visi – pradedant pradinukų ir baigiant mokyklos vadovais. Ir visa tai – „pedagoginio proceso gerinimui“!

„Kaip sunkiai tą kartą susidorojo penktokėliai su šiuo klausimu: „Kas trukdo gerinti pedagoginį procesą?“ Atrodo, pavaduotoja išaiškino abi sąvokas, bet kai reikėjo sujungti jas į vieną – nesisekė.

– Mokytoja, a mokytoja... – tai pašnibždomis kviečia mane Romas, kuriam apskri-

tai visi dalykai ne itin sekasi, ir dabar jis tikisi mano pagalbos. – Kas jam trukdo?..

– Kam? – Taigi šitam procesui... Kas jam trukdo?..

– Pavaduotoja, – sakau, – paaiškinkite dar kartą šį anketos klausimą – vaikai nežino, ką rašyti.

– Štiekie aiškinau!.. pykteli pavaduotoja. – Na, gerai... Parašykite, kurių mokytojų norėtumėt atsisakyti. Gal jie blogai išaiškina naują pamoką, gal per daug namų darbų užduoda, gal bara – parašykite, ir mes juos pakeisime kitais!

Dabar jau visas aišku! Rašikliai lyg tie dveigiai kumeliukai pasispardydami pasileidžia baltomis lankomis, ir kai po pamokos su kolege lituaniste perverciame anketas, pasirodo, kad (vienai – vienu,

kiti – kitu nuomone) visi esame „keistini“, įskaitant ir klases auklėtoją. Tiktai du mokytojai išvengia „nuosprendžio“: kūno kultūros („galim dakti, kiek tik norim“) ir muzikos („nors visi reikalaujame, nebėra“).

Pamenu, kartą skaičiau vie-nuoliktos darbelį (ji neai-vaizdžiai mokėsi būsimojų pe-dagogo fakultete ir papras-čiai patikrinti, ar nepalikusi klaidų). Mokine aprašinėjo konfliktą, kilusį tarp mokytojo ir klases pagal aukštosios mokyklos destytojo pateiktą planą. Pla-nas kreipė mergaitę analizės link: kur teisingi ar neteisingi mokytojas ir kur mokiniai. Ir gražus buvo paskutinis klausimas – ką tu, kaip klases nare, padarei, kad šis konfliktas kuo greičiau išsprendžėtų? Tai jau buvo savianalizė, padedanti mokiniui gilintis į save, savo

poelgius, geriau suprasti mo-kytoją, be abejo, daranti pove-ikį ir pačiam mokymo procesui. Deja, mūsų anketoms šito kaip tik ir trūkstą. „Jeigu dar ką nors atsiminsite, ką norė-tumėt parašyti apie mokytoją, atneškite papildomai, prim-sime“. Visą laiką tvirtinama: „Nebijokite – niekas nesuži-nos“. Ir tai yra baisiausia. Mo-kiniui nuolat diegiama mintis, kad jis privalo bijoti mokytojo, nes šis su juo susidorsios, mokytojai – bijok mokyklos vadovo, šiam – būk atsargus su švietimo darbuotojais! Ir taip, matyt, iki pat viršaus! Kuriamas kažkokia baimės ir nepasitikėjimo atmosfera, to-dėl išgelbėti visus gali tik įsis-lapinimas, anonimiškumas. O kodėl nesusedus kartu ir nepasikalbėjus, sakykim, pa-vaduotojoms, mokytojams ir švietimo skyriaus darbuoto-

jams, jeigu pastariesiems rūpi mūsų nuomone apie mokyklos vadovų darbą. Pavaduotojos irgi pluša, lekia, stengiasi, o jeigu kur klysta, mokytojai galetų išsakyti savo nuomonę atvirai ir tiesiai, visi pasitar-tume – mokyklai nuo to būtų tik geriau. Ne, vietoj to mums tik magotės pakišama anoni-minė anketa – „kad nebijo-tumėt!“ Užuo atvirai pasi-kalbėjus su mokytojais ir mo-kiniiais klases – ugdome naujus pavlikus morozovus. Lyg butume pasišovę vėl su-grįžti į tą BAIMES IR SKUN-DU IMPERIJA, iš kurios ką tik išsikrapsteme... Ką daryti? Kas galetų pa-dėti sustabdyti šitą popierinę epidemiją, po kuria slepiasi toli gražu ne vien kvailystė, bet ir žymiai rimtesni dalykai? O ką gali vienas žmogus?

Bus daugiau

Bičiulystė

Parengia Ligija Tautkuvienė,
talkingant sūnui Adamui

Rašykite mums „Draugo“ adresu su nuoroda „Bičiulystei“
arba P.O. Box 4102, Wheaton, IL 60189
el. paštas: bichulyste@aol.com

UŽSIENIEČIAI AMERIKIEČIO AKIMIS

„Amerikietiško gyvenimo
druška ir prieskoniai“
tesinys iš „Bičiulystės“ Nr. 92

— Rodžeri, Jūsų mintys, išsakytos mūsų skilčiai duotame interviu, sulaukė daug šilto skaitytojų dėmesio. Skaitytojų pageidavimu, šiandien spausdiname Jūsų nuotrauką (del susiklosčiusių aplinkybių jos nepavyko išspausdinti anksčiau).

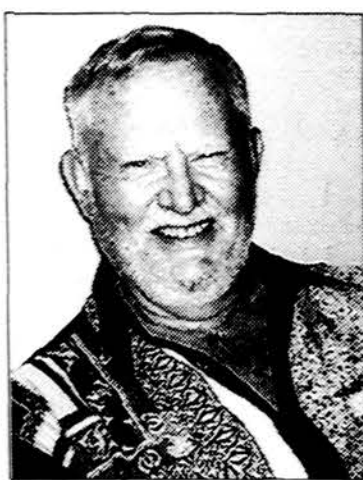
R. — O, aciu. Man labai malonu sulaukti gerų atsiliepimų. Jau vien todėl lietuvių, kaip tauta, man ima labai ir labai patikti (juokiasi).

— Nuotraukos išspausdinimo proga gal galėtumėt dar ką nors pridėti mūsų diskutuotą užsieniečių Amerikoje temą.

R. — Žinoma, galiu. Turis kaimyną, kuris, žinodamas, kad bendrauju su amerikiečiais, mane perspėja: „Būk atsargus su tais užsieniečiais. Jie atvažiuoja į Ameriką pinigų. Pinigai — jų tikslas. Jie draugauja su tavim pasipelnymo tikslais. Prisiuks, igaus pasitiekėjimo ir apgaus tave, neteksi savo pinigų“.

— Ką atsakote į tokius perspėjimus?

R. — Nieko neatsakau. Šypsau, tokius perspėjimus girdėdamas. Mano patirtis ta, kad tai aš, ne mano draugai užsieniečiai, laimiu iš mūsų bendravimo. Vietoj to, kad išnaudotų draugystę pasipelnimo tikslais, mano draugai

Roger Fargo.

užsieniečiai labai daug duoda man. Duoda tiek, kad jaučiu, nelabai galiu už viską atsilyginti. Jie vertina mano draugystę ir daro paslaugas iš draugiškumo. Esu sulaukęs visokių paslaugų: tai žolę nupjau, man išvykus iš namų ilgiam laikui, tai mašiną pžiūrės, jai sustreikavus, ir paremontuos. Man užsiminus apie naują elektros jungiklį, pasisiūlys įdėti ir jį. Padarys, nesitiekdamas jokio atlygio. Aš turiu jėgą įgrūsti pinigus už paslaugas. Ir joks pasamdytas meistras neatliks darbo taip, kaip ji padaro draugas. Draugystė su užsieniečiais man yra turtas, taip pat ir emocija prasme.

— Aciu Jums, Rodžeri, už Jūsų mintis. Daug linkėjimų Jums nuo „Bičiulystės“ skaitytojų!

Pokalbį tęsė
Dalia Kairiukštienė, PA

MENO PASAULYJE

*** Pasaulio lietuvių dainų šventė kai kuriems verslininkams neatnešė laukto pajamų. Tuoj po šventės preliminarieji paskaičiuota, kad išleista 1 milijonas 242 tūkstančiai valstybės skirtų lėšų. Dar apie 200,000 paaugojo remėjai. Į šventės samatą įtraukti ir už bilietus surinkti pinigai. Už šiuos pinigus buvo ne tik priimti svečiai, bet ir sutvarkyta aplinka bei vietos, kuriose jie gyveno. „Kol kas tikslūs duomenų negauta, tačiau viliamės, kad pavyks surinkti daugiau nei 760,000 litų. Daugelio renginių metu tribunos buvo sausakimšos, tai leidžia tikėtis finansinės sek-

mės“, — sakė Dainų šventės rengimo vadovas Juozas Mikutavičius.

*** Praėjusiais metais Lietuvos gyventojai dažniau nei ankstesniais metais užsukdavo į muziejų ar teatrą, tačiau sumažėjo kino teatrų bei bibliotekų lankytojų. Lietuvoje šiuo metu veikia 107 muziejai, juos praėjusiais metais aplankė beveik 2 milijonai 390,000 žmonių — 7,000 daugiau nei prieš metus (Statistikos departamento duomenys). Lietuvoje veikia net 13-ka valstybinių teatrų, kurie praėjusiais metais parodė pusterio tūkstančio spektaklių. Perna teatrui apsilankė kas penktas šalies gyventojas — tūkstančių daugiau nei 2001-aisiais. Nors populiariasi už spektaklius buvo filmai — į kino teatrą pernai užsuko kas antras pilietis — apsilankymų kino teatruose skaičius sumažėjo iki 1.9 milijonų. Statistikos duomenys rodo, jog penkerius metus augęs apsilankymų kino teatruose skaičius 2001 metais buvo pasiekęs 2 milijonus 400,000. Kino filmų platinimo kompanijos šalies kino teatrams pristatė 129 naujus filmus. 2002 metų pabaigoje šalyje veikė 65 kino teatrai — 47 mieste ir 18 kaime. Vienoje saleje vidutiniškai buvo parodyta 615 kino filmų seansų. Praėjusiais metais taip pat sumažėjo bibliotekų lankytojų. 1,425-iose Lietuvoje veikusiose bibliotekose apsilankė kas ketvirtas šalies gyventojas — 15,000 mažiau nei prieš

Joninės pasirodė ir Meno mokyklų mokytojų sėkminga sėkėja
Jono Kuprio nuotr.

RAŠOME „BIČIULYSTEI“

PRINCIPAI

Nežinau, kaip yra kituose lietuvių telkiniuose, bet mūsų valdžioje yra išsilavinę, gerus darbus turintys ar turėję, dabar pensininkai, labai pasiturintys lietuviai. Jų yra visos branduoliukas. Mat, tau, kad aplink save jie buria, savaip pripažįsta ir į įvairius bendruomenės postus skiria tik tokius trečiabangius — išsilavinusius ar siekiančius išsilavinimo, turinčius ar su perspektyva turėti gerus, gerai apmokamus darbus. Ir, žinoma, tik legalius JAV. Visi kiti, iš apacių, nesvarbu, kokios jie bangos, dabartinės valdžios dėmesio nenusipelno. Jei taip ar panašiai yra ir kituose lietuvių telkiniuose, išeitų, jog Lietuvių Bendruomenė yra valdoma ne plačiai deklaruojamais demokratiniais, bet „savumo“ principais.

Onutė nuo Džukijos

*** Atkreipkim dėmesį. Gal panašaus pobūdžio laiška nebeatkelia redakcijon po šio Gabrieliaus Žemkalnio, naujojo PLB pirmininko, interviu „Lietuvos rytui“ (07.14):

— Nuo ko ketinate pradėti savo darbus? — „Lietuvos rytas“ paklausė naujojo PLB pirmininko.

— Išeivijos lietuviams viena aktualiausių — naujakurių problema. Atkūrus nepriklausomybę iš mūsų šalies išvyko per 200,000 lietuvių. Ne vienas jų kitų valstybių sienas kirtė nelegaliai. Mūsų tikslas: naujieji emigrantai turi kuo greičiau įsiliesti į Lietuvos Bendruomenes. Kai kurios valstybės nelegalus griebtų baudžia, laiko juos nusikaltėliais. PLB nelaiko šių žmonių nusikaltėliais.

NAIVUS

Gyvendama užsienyje ir čia dirbdama, dažnai prisimenu darbo peripetijas Lietuvoje. Laikai buvo kupini netikrumo: Rusijos blokada, pinigų stygius, ūkio suirė. Projektavimo institute, kuriame dirbau, ėmė trukti užsakymų. Projektuotojai sėdėjo be darbo, o institutas nebeturėjo pakankamai įplaukų išmokėti atlyginimus. Šitaip dar niekad nebuvo buvę. Reikalai nesitaisė, ir įtampa

metus. Statistika rodo, jog mažėja ir bibliotekų fonduose kaupiamų knygų bei žurnalų. Pasak pranešimo spaudai, nuo 1995 metų per 7-erius metus 800 padaugejo mėgėjiškų meno kolektyvų. Jų praėjusiais metais buvo 4,8 tūkstančio.

*** Devintą vasarą sostinėje mirga „Kristupo vasaros festivalio“ afišos. Tai vienas ilgiausių šalies muzikos renginių. Festivalio rengėjas — Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras — sudaręs beveik 2 mėnesių programą.

„Kristupo vasaros festivalio 2003“, kuris prasidėjo liepos 9 dieną ir tęsis iki rugpjūčio 31 dienos, programoje 29 koncertai įvairaus skonio klausytojams. Koncertai sudaro kelis ciklus. Vienas ryškiausių ciklų — sakralinės muzikos koncertai Šv. Kazimiero bažnyčioje, kur neseniai įrengti geriausi Baltijos kraštuose vargonai. Visas ciklas skirtas Šv. Kotrynos bažnyčiai, kur vyks svarbiausi festivalio koncertai. Tokiu būdu tikimasi atkreipti visuomenės dėmesį į Vilniaus baroko architektūros perlą, kurį būtina restauruoti ir pritaikyti kultūrinėms sėkms reikmėms. Šiuos koncertus papildė Taikomosios dailės muziejuje rengiami

vis augo. Darbuotojai ėmė reikšti nepasitenkinimą skyrių viršininkams, instituto direktoriui. Reikia reklamuotis, ragino, ieškoti darbo! Mūsų, projektuotojų, pareiga yra dirbti, o administracijos — ieškoti potencialių užsakovų. Administracijos kaltė, kad sėdime be darbo! Direktorius, geras žmogus, suprato ir užjautė darbuotojus ir dėl jų labai stengėsi. Per leidinius ir pasinaudodamas savo ryšiais, stengėsi surasti užsakovų. Kąžiek jam pavyko, bet iš esmės reikalai nepasitaisė. Darbuotojai: negauni užsakyimų — neišmanai reikalo, nemoki vadovauti! Tas teisinis, dar labiau stengėsi. Darbuotojai neatlyžo: direktoriaus, nesusitvarkai su pareigomis, tave reikia atleisti! Direktorius, sąžiningas žmogus, iš pareigų pats pasitraukė. Buvo paskirtas ar (formaliai) išrinktas kitas. Tas vadovavosi visai kitais principais. Kadangi darbų nedaugėjo, be jokių skrupulų ėmė atleidinėti darbuotojus. Visus ištiko šokas: kaip taip nežmoniškai, kur tai girdėta! Bet, likę dirbti, labai išsigando. Kaipmat visiti reikalavimai ir visos nepasitenkinimas. Baigėsi atviros diskusijos ir vieši pasisakymai prieš direktorių ir administraciją, ir visi teisių ieškojimai. Kiekvienas ėmė drebiti dėl savo darbo vietos ir savo kailio. Darbuotojai net vienas su kitu nustojė atvirai kalbėti (o kas, jei bendradarbis, drebitis dėl savo vietos, tas mintis pagarsins). Visi bet kokias savo nuomones visai „užspaudė“. Naujasis direktorius savo vietoje puikiai išsilaikė iki šiol. Ir šiandien, nors Lietuva klesti, darbe atmosfera ta pati: baimė, įtampa, netikrumas dėl ateities. Tarp bendradarbių — jokio tarpusavio pasitikėjimo, jokio atvirumo. Visi dirba, sukaudę dantis, ne todėl kad mėgtų darbą, bet todėl, kad neturi kitos išeities. Kur išeiti, kai darbų nėra, o prasimaitinti reikia. Kapitalistinis darbo pasaulis...

Kai šiandien prisimenu, kaip nepriklausomybės priesausrįje savo gerą direktorių šokdinom — vajeguteliau, kokie buvom naivūs.

Alma

kamerinės muzikos vakarai, džiazo koncertai sporto, pramogų ir verslo centre „Forum Palace“, pianistų recitaliai Lietuvos muzikos akademijoje. „Siūlydami Vilniui suteikti Europos kultūros sostinės vardą, galime pasidžiaugti, kad „Kristupo vasaros festivalis“ — svars inasas į šią paraiską, — sako garsus vargonininkas profesorius Leopoldas Digrys, sakralinės muzikos ciklo meno vadovas. — Dabar, kai bažnyčioje įrengti europinio lygio vargonai, o verslininkas Juozas Kazickas šiam ciklui skyrė solidžią sumą, į festivalį pakvietė garsius pasaulio vargonininkus, kurių koncertai klausytojams bus nemokami“. Vargonavio ir vargonuos europinio lygio vargonininkai, tarp kurių austrai Emanuelis Amtmanas, Johanas Trummeras, latviai Talivaldis Deksnis ir Vita Kalciema, lenkas Viktoras Lyjakas. Iš Vokietijos atvyks Johannesas Geffertas, Samuelis Kummeris, pelnęs pirmąją vietą Europos vargonininkų konkurse. Gros ir Irena Budrytė-Kummer, dar 1991 metais tapusi 1-ojo M. K. Čiurlionio konkurso laureate, vėliau išvykusi stažuotis į Vokietiją, kur šiuo metu gyvena.

Festivalio kulminacija — garsiojo fletininko Jeano Fer-

Meno mokyklės moksleiviai Joninių šventėje.

Jono Kuprio nuotr.

AR ŽINAI, KAD...

*** Kaip buvo neseniai skelbta, Kalifornijos valstija turi didžiausią biudžeto deficitą:

*** 90 procentų „cargo“ siuntinių atkeliauja konteineriais:

*** 10,3 mln. vaikų JAV motinos augina namuose:

*** 1998 metais buvo patvirtintas vaistas „Viagra“ įrodė, kad 30 mln. JAV vyrų turi erekcijos problemų — 2001 metais šio vaisto parduota daugiau kaip milijardas pakuočių:

*** Rusijoje 2001 metais 100,000 gyventojų teko 40 savijudžių, pažymima PSAO pranešime „Smurtas ir jo poveikis sveikatai“. Didžiausias savijudžių skaičius užfiksuotas 45-54 metų amžiaus vyrų grupėje. Specialistų nuomone, tokį rusų elgesį iš dalies nulemia piknuodavimas alkoholiu ir depresija. Smurtinis mirtingumas — nužudytis ir savijudybės — daugiau kaip trečdaliu viršija mirtingumą dėl susirgimų.

*** Šimtmečio jubiliejų šven-

čiančiame „Tour de France“ liepos 5ąją startavo 198 dviratininkai. Finišą pasiekė 147. Iš viso sportininkai įveikė 3,427 kilometrus.

Tarptautinės dviračių varžybos „Tour de France“ gimė Prancūzijoje 1903 metais. Pasaulinio karo varžybų lyderiui buvo įsteigti geltonos spalvos vadovo marškinėliai, žali — aktyviausiam dviratininkui, o taškuoti — geriausiai važiuojam kalnuotomis vietovėmis. Šis turtas turi 20 tarpinių sustojimų.

Amerikietis L. Armstrong dalyvavo penktą kartą. „Tai buvo sunkiausias mano gyvenime lenktynės“, — prisipažino 31 metų Lance Armstrong, nugalėtoju tapęs penktą kartą. Iki šiol buvo pavykę tik ispanui Migueliui Indurainui (1991-1995), penkis kartais iš eilės laimėjusiam geriausiam pasaulio daugiadienės dviračių lenktynės „Tour de France“. Už pergalę L. Armstrong teko ir 400,000 eurų, kuriuos jis tradiciškai dalijasi

su komanda. Prieš 7 metus niekas nebūtų patikėjęs, kad L. Armstrong dar kada nors sės ant dviračio — sportininkas sirgo sklidžių vežiu. Gydytojai dviratininko šansus gyventi vertino mažiau nei 50 procentų. Tačiau L. Armstrong įveikė mirtiną ligą. Šio sportininko svajonė — kitais metais šeštą kartą dalyvauti „Tour de France“ varžybose ir nugalėti.

Varžybų organizatoriai paprašė netikrinti komandas lydinčių mašinų, kad atsitiktinai nebūtų suterštos šimtmečio jubiliejaus iškilmės. Perna „Tour de France“ lenktynės trečias buvo Lietuvos dviratininkas Raimondas Rumšas. Būtent dėl eritropoetino, didinančio ištvermę, varžytojui R. Rumšas neseniai metams buvo diskvalifikuotas.

Parengė
Ligija Tautkuvienė

KĄ VALGOME, KĄ GERIAME

*** Bulvės tai — krakmolas, jos turi daug gliukozės, kuri patenka per labai trumpą laiką į kraują, taip padidindama cukraus ir riebalų krūvį organizme. Jei trūksta skrandžiui geležies, tai, suvalgius bulvių, pučia pilvą, kaupiasi dujos. Kodėl nepatartina valgyti greito maisto restoranų kep-

tas bulves? Jos verdamos taukuose, kurie jau buvo naudoti ir dar bus naudojami. Tokiuose riebaluose susikaupia daugiausia kancerogeninių medžiagų, kurios visada sudaro pavojų žmonių sveikatai.

*** Duona turi daug mielių. Jos pavalgius žarnyne vyksta reakcija, kaip varant

samagoną. Nieko neduoda naudingo, tik bereikalingas krūvis organizmui.

*** Mango, vyšnios, arbūzai, ledai, geltoni ir raudoni obuoliai, vynuogės, trešės turi daug cukraus, tad jų vartojimą reikia labai riboti, jei norite laikytis tam tikros dietos ir neauginti svorio.

po savo pavardės tris lotyniškas raides KBE — „Knight of Britain Empire“. Didžiosios Britanijos monarchai ne pirmą kartą apdovanoja garsius menininkus šiuo garbingu titulu. Juo buvo apdovanoti buvęs New Yorko meras Rudolfas Ju-lianni, kino režisierius Steven Spielberg, buvęs JAV prezidentas George Bush, vyresnysis ir Ronald Reagan, dirigentas Menuhin ir kt.

Darbštus, kūrybingus dainininkus Placido Domingo, jau daugiau kaip keturius dešimt metų dainuojantis opere, yra pasakęs: „Kada aš atostogauju — aš rūdiju“. Dainininkas muzikinės karjeros metu sukūrė 119 pagrindinių operinių partijų — nuo W. A. Mozarto ir G. Verdi iki H. Berlioz ir G. Puccini. Kartu su Jose Carreras ir Luciano Pavarotti susijungė į pasaulinę žinomą trio „Trys tenorai“. Placido Domingo kviečiamas dainuoti garsiausiose pasaulio operose teatruose. Vokietijoje Muencheno teatre Amilcare Ponchielli operos „La Gioconda“ spektaklyje jis dainavo kartu su garsėjančia pasaulyje, operos žvaigžde, lietuve Violeta Urmanavičiute-Urmana (ne per seniausiai Čikagos radio stotis WFMT transliavo įrašą iš šio spektaklio).

*** Violetos Urmanavičiutės-Urmanos recitalis rengiamas rugsėjo 21-ąją dieną Morton gimnazijoje, adresu: J. Sterling Morton H.S. Auditoria, 2423 So. Austin Blvd., Cicero, IL. Pradžią 3 v. p.p.

Pasaulinio garso solistei Čikagoje akompanuos simfoninis orkestras, kurio sudėtyje daugiau nei pusšimtis muzikantų, o diriguos — Čikagos lietuvių operos dirigentas Alvydas Vasaitis.

I Violetos Urmanavičiutės-Urmanos recitalį bilietus (kaina 25-65 doleriai) galima įsigyti: restorane „Seklycia“ adresu: 2711-15 W. 71th St., Chicago, IL 60629, tel. 773-436-6909; fax: 773-476-2655 bei Lemonte, PLC sekmadieniais — po 9 ir 11 v.r. šv. Mišių.

Telefonu bilietus galima užsisakyti pasiskambinus koncerto organizacinio komiteto narei Irenai Kiaučeliūnienei tel. 630-734-9626. Sutarus čekius išrašyti: Lithuanian American Community, Inc. ir siųsti adresu: Irena Kiaučeliūnienė, 806 Kenmore Dr., Burr Ridge, IL 60521.

Malonių akimirų šiame neeiliniame koncerte. Pasikvieskite savo draugus ir pažįstamus, pasigirkite amerikiečių talentingą dainininkę. **L.T.**

BALTIMORĖS KARALIAUS MINDAUGO LITUANISTINĖ MOKYKLA

Baltimorės karaliaus Mindaugo vardo lituanistinės mokyklos moksleiviai „Draugo“ redakcijai atsiuntė savo mokyklos metraštį. Ten atspausdinti įvairiausi rašiniai, užfiksuotos įdomiausios mokyklos metų akimirkos. Štai ką Baltimorės lietuviukai rašo tema: Ar tu žinai?

Iš kur mes gauname kramtomąją gumą?

Kramtomoji guma iš pradžių buvo gaminama iš eglių sėklų. Dabar ji yra gaminama iš „Chicle“ sulčių. „Chicle“ medžiai auga Centrinėje Amerikoje, džunglėse. Kai rinkėjai suranda „Chicle“, jie grįžta į fabrikus ir atiduoda tolimesnei gamybai. Sultys patenka į maišyklą, vėliau į slėgtuvą, o paskui į pjaustyklę. Ir pagaliau kramtomą gumą supakuoja ir atveža į parduotuves.

Tadas Rimkus

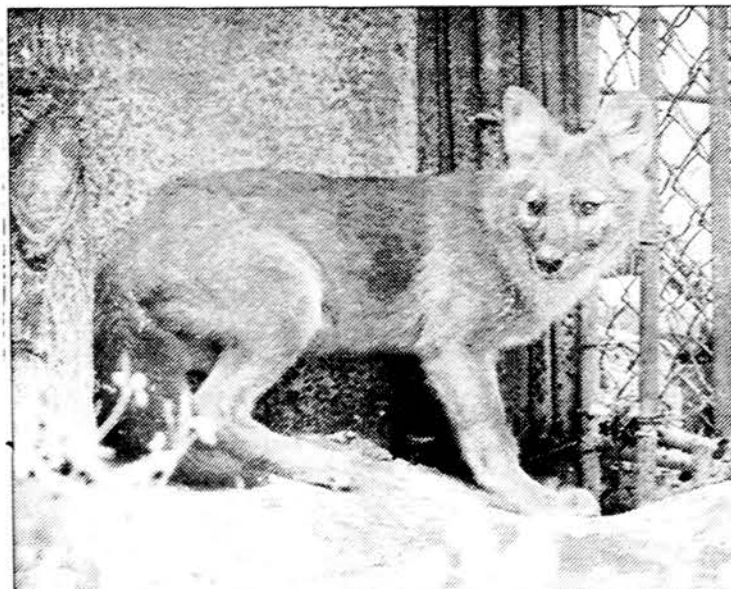
Kas yra oreiviai?

Pirmieji oreiviai, kurie pakilo oro balionu į dangų buvo prancūzai. Tai įvyko 1783 m. Amerikiečiai oro balionu pakilo 1793 metais. Tai įvyko dešimčia metų vėliau, po prancūzų. Ilgiausia kelionė oro balionu buvo 1914 metų skrydis iš rytų Vokietijos į Sibirą. Žmonės balionu nuskrudė toli – 3,052 mylias. Tas rekordas pasiektas 1981 metais.

Trys vyrai balionu skrido iš Japonijos į Kaliforniją 5,208 mylias. Leonas Simniška Lietuvoje pirmasis emė skraidyti karšto oro balionu.

Mantas Butanavičius

KAUNO ZOOLOGIJOS SODAS TURI NAUJUS GYVENTOJUS

Kauno zoologijos sodas gavo du labai retus trijų mėnesių raudonuosius vilkiukus. Eltos nuotrauka.

Brookfield Zoo galima susitikti draugui.

VANDENS ŽENKLAI

Vandens ženklų mįslė mus nukelia į XIII a. pabaigos Europą.

Popierius jau buvo gaminamas, įgijo plačią rinką. Jo gamintojai konkuravo dėl kokybės. Tad popieriuje imtas dėti tam tikras „kokybės ženklai“, vadinamas filigranais, arba vandens ženklais. Seniausias vandens ženklas yra išpaustas popieriuje, pagamintame Italijoje 1282 m.

Vandens ženklas buvo daromas šitaip. Iš plonos vielos, kartais net sidabro, išlankstoma ar išpinama kokia nors figūra, ornamentas, skaitis, herbas, vardas, inicialai ar šiaip koks piešinys. Tas vielos siūtelis pritvirtinamas prie gaminamo popieriaus tinklelio, kurį semia vanduo. Iš tos masės, kuri patenka tarp vielėlių, popierius išsėina storesnis, o iš tos, kuri ant vielų – kiek plonesnis. Žiūrint į popieriaus lakštą prieš šviesą, jame matomos šviesesnės linijos – išpintos formos ženklas. Tai ir buvo vandens ženklas.

ZOOLOGIJOS SODAS

Zoologijos sodas – vieta, kur išstas valandas gali praleisti su šeima, tyrinedamas gyvūnus ir paukščius, atvežtus iš pačių įvairiausių pasaulio kraštų. Tai puiki vieta akiračiui plesti, mokytis vaikų gerio ir grožio. Tai visos gyvosios gamtos pasaulis nedideliame žemės kampelyje.

Kaune turime 1938 m. liepos 1 d. profesorius T. Ivanauskas įkurtą Lietuvos zoologijos sodą. Atidarymo dieną jame buvo 40 įvairių gyvūnų.

Šiandien Lietuvos zoologijos sode auga šimtamečiai azuolai, gyvena įvairiausi paukščiai, plėšrūs ir kanojiniai žinduoliai, yra terariumas ir akvariumas. Iš viso yra 272 rūšys bei 2,877 gyvūnai. Zoologijos sode gyvena nemažai retų ir nykstančių gyvūnų, kurie įrašyti į tarptautinę ir Lietuvos raudonąsias knygas.

Lincoln Park Zoo, Čikagoje, prie Mičigano ežero, įkurtas 1868 m. Kaip tik šiais metais, Lincoln Park Zoo

padedantis atskirti įvairių dirbtuvių popierių.

Lietuvoje popierius buvo pradėtas gaminti XVI a. Nuo tada atsiranda ir vandens ženklai. Lietuvos popieriaus dirbtuvėse dažniausiai jiems vartotas savininko herbas, įremintas skyde, apskritime, arba be jokių remų. Lietuvoje vandens ženklais taip pat žymėta popieriaus rūšis. Mūsų laikais vandens ženklai popieriuje turi arba dekoratyvinį tikslą, arba vartojami vertybiniams popieriams, pavyzdžiui, pinigams, žymėti, apsaugant juos nuo padirbimo.

Mokslui vandens ženklai yra daug padėję, atsekant senųjų knygų, rankraščių ir kitų dokumentų istoriją, nustatant jų leidimo laiką, vietą, kilmę ir kt. Jie, be to, atkuria popieriaus istoriją ir jo keliones, gamybos vietą, meistrai, technologiją.

Taigi, popieriaus lapas, pakeltas prieš šviesą, gali papasakoti daug įdomaus...

ABC PATIEMS MAŽIAUSIEMS

V

Raidelę V, vaikučiai, jums padės išmokyti Danutės Lipčiūtės-Augienės ketureilis apie voverę:

Voverė į medį dūmė.
Voverės namai viršūnėj.
Vejas Margis, gaudyt šūk –
Voverę ima juokas.

IVAIRENYBĖS

Viename Naujojo Orleano „Audobon Aquarium“ muziejuje įvyko baisi tragedija. Lūžus platformai, 10 lankytojų netikėtai atsidūrė akvariume su rykliais. Lankytojas stebint nuo tiltelio, pastarasis netikėtai sulinko ir dalis lankytojų atsidūrė vandenyje, kur gyvena daugiau nei dvi dešimtys ryklių. Taip pat šiame akvariume laikomi jūrų vežliai, didelis būrys tarponų (silver tarpons) bei kitų jūrinių žuvų. Laimei niekas nenukentėjo.

O štai Berlyne pingvinai yra grūdinami net ir vasarą! Berlyno zoologijos sodas atidarė naują modernų kompleksą, skirtą 42 pingvinams. Jame sukonstruotos dirbtinės uolos ir net sukuriamas sniego pūgos, kurios panaudojamos atvėsinti pingvinams per didelius karščius. Komplexo pastatymas kainavo 20 milijonų eurų.

LINCOLN PARK ZOO

švenčia savo 135-metį ir šią vasarą kviečia vaikučius su tėveliais į ypatingas, linksmas šventes minint zoologijos

BROOKFIELD ZOO

letį gyvūnus ir būti harmonijoje su gamta. Brookfield Zoo įkurtas 1986 m. Įkūrėjas Ty Warner, kuris vėliau sukūrė pliusinius žaisliukus Beanie Baby®. Brookfield Zoo, kartu su Beanie Baby® kompanija,

KAS KUR GYVENA

Šiuos gyvūnus, vaikučiai, galite pamatyti zoologijos sode, kur jie gyvena aptvaruose. O kur jie gyvena, budami laisvi? Parodykite rodyklėmis ir nuspaukite paveikslėlį, o atlikę užduotį atsiųskite į redakciją, adresu:

„Draugo“ lietuviukams
4545 West 63rd Street,
Chicago, IL 60629.

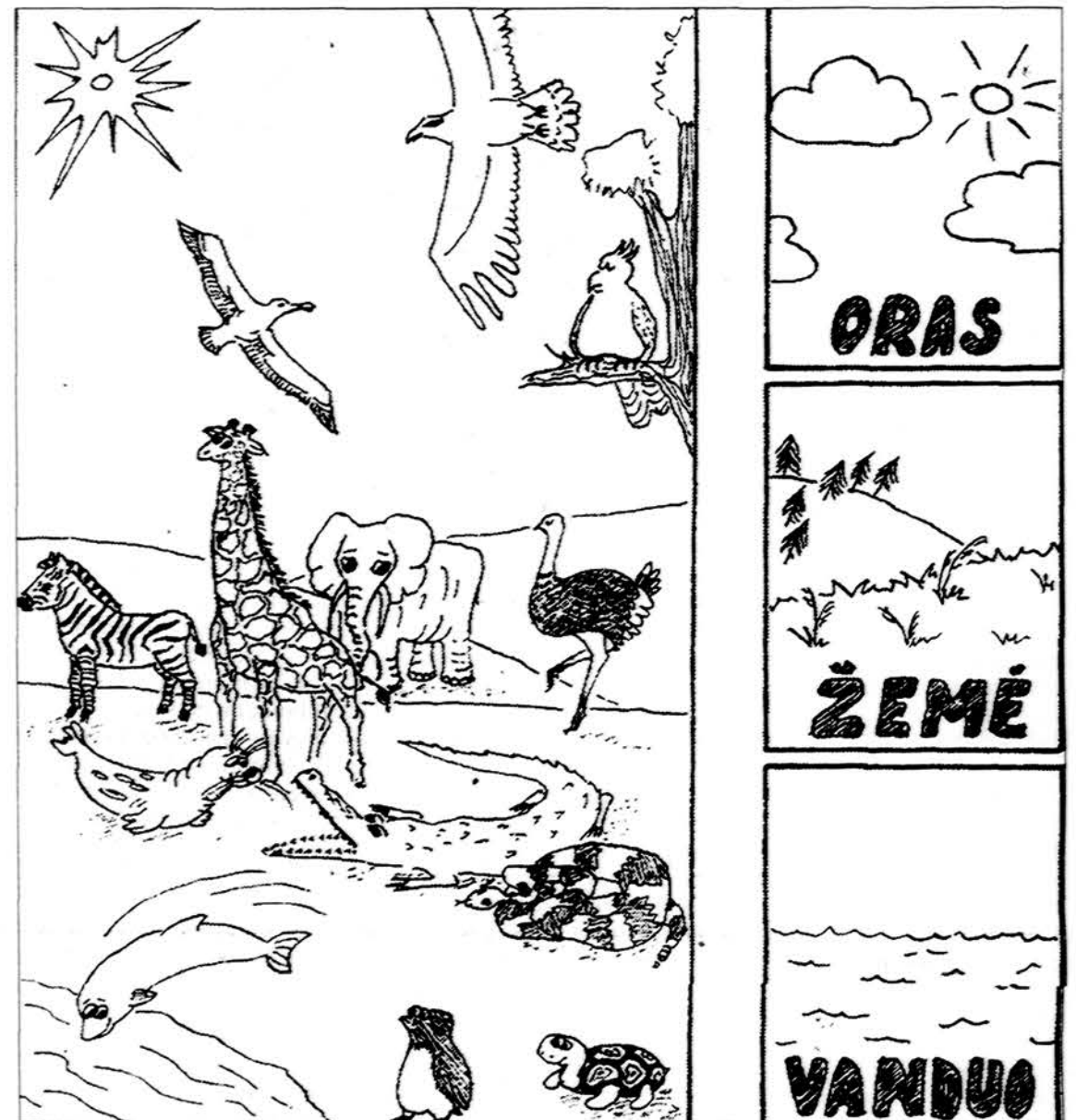
ŽIRGAS IR ARKLYS

Kuo skirtingas gyvūlys –
Beras žirgas ir arklys?
Arklių aria ir akeja,
Beru žirgu jodinėja.

ŽVĖRYNE

Matėm mes laukinę katę,
Dramblį, liūtą ir gyvatę,
Bet gaidelis ant tvoros
Kakarykų kai suriko –
Už visus labiau patiko!

Viktoras Šimaitis

ZOOLOGIJOS SODE

Paukštelį, paukštelį –
Didžiulį, mažų!
Iš kur, Dievuleli,
Emei tiek dažų?
Išmarginai genį,
išmarginai povą,
Išmarginai gaidį,
pamegusį kovą.

Du liūtai kad urzgia...
Tėtyti, bijau!
Paglostęs kengūrą,
Zuikutį vijau.
Vaisinom žirafą,
žingsniauom pro lokį
Ir plojome ruoniui už
nuostabų šoki.

Per ilgą nosytę,
Drambliūktį, turi –
Sutiltų barsukai
Kokie keturi.
Vikruole beždžionė
gimnastikas raite:
– Ji, – tarė tetukas, –
šimpanzės dukraitė.
Jonas Minelga

KRYŽIAŽODIS „ZOOLOGIJOS SODAS“

1. Nedidelis vabzdžiadėis žinduolis, kuris gyvena po žeme ir rausia tunelius.
2. Primatų būrio žinduolis, kuris labai maivosi ir pamėgdžioja.
3. Plėšrus žvėrelis, turintis brangų kailiuką ir labai dvokiantis.
4. Panašus į šunį žvėris, kuris gyvena Lietuvos miškuose.
5. Labai didelis Afrikos žinduolis, dar vadinamas hipopotamu.
6. Labai didelis, bėgiojantis šiltųjų kraštų paukštis, kuris iškia galvą į smėlį, norėdamas pasislėpti.
7. Plėšrus brangiakailis žvėrelis, gudrus ir suktas, kuris gyvena Lietuvos miškuose.
8. Afrikoje gyvenantis žolėdis, turintis ilgą kaklą ir gelsvai dėmėtą kailį.
9. Didžiulė plėšri jūrų žuvis.
10. Labai lėtas roplis, vi-

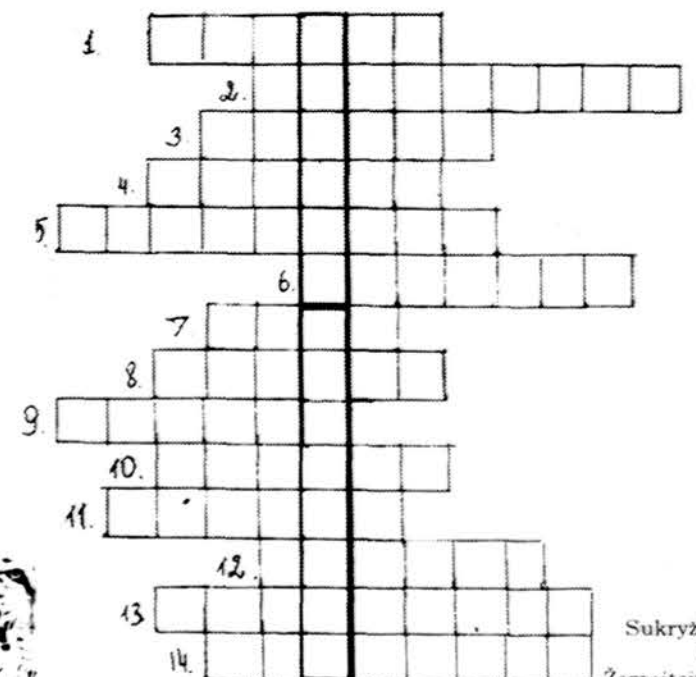
sada ant kupros nešasi savo namus.
11. Afrikos gyvūnas, panašus į arkli, tik dryžuotas.
12. Jūrų žinduolis, turintis irklus vietoje kojų.
13. Plaukiojantis, bet nesikraidantis pietų pusrutulio poliarinės srities jūrų paukštis, apsirengęs juodu švarkeliu.
14. Labai didelis šiltųjų kraštų žinduolis, turintis straublį.

Užduotys:
Surašę gyvūnų pavadinimus, išryškintoje eilutėje perskaitysite žinomą lietuvišką posakį.

Tai labai paprasta, vaikučiai, o jei kurio gyvūno nepažįstate, klauskite tėvelių.

Atsakymus siųskite į redakciją adresu:

„Draugo“ lietuviukams,
4545 West 63rd Street,
Chicago, IL 60629.

Sukryžiuo
Vita
Žemaitaitytė.

BROOKFIELD ZOO
OVER 200 ACRES • OPEN EVERY DAY OF THE YEAR

NORILSKO VYČIAI

Norilsko politinių kalinių sukilimo penkiasdešimtmečiui

Gegužės 31 dieną Lietuvos laisvės kovotojai Vilniaus Karininkų ramovėje gražiai paminėjo Norilsko politinių kalinių sukilimą, prasidėjusį 1953 metų gegužės 26 dieną.

Kaip rašo vienas iš to sukilimo dalyvių Bronius Zlatkus, „Norilskas — tai GULAGO salyno 'paziba'. Čia, Šmito kalno papėdėje, transėjoje palaidota apie 100,000 įvairių tautybių kalinių. Čia buvo sunaikinta trijų Baltijos valstybių kariuomenės žiedas — karininkija.

Gorlagas atsirado Norilске 1948 metais, kai Stalino nurodymu visame GULAGE buvo įsteigti specialaus režimo lageriai „ypač pavojingiems“ valstybiniais nusikaltėliams. 1953 metų pradžioje 35-iose Norilsko pataisos darbų lageriuose ir 14-oje lagerių punktų kalamo apie 150,000–180,000 žmonių, o šešiuose Gorlago lageriuose — apie 30,000 politinių kalinių. Daugiausia tai buvo tautinio pasipriešinimo judėjimo dalyviai iš Pabaltijo, Vakarų Ukrainos, Vakarų Baltarusijos, Europos (Bronius Zlatkus. Norilsko sukilimo 50-ties metų sukakties minėjimas. — V., 2003 — 6 p.).

Norilsko lageriuose kaley per 2,500 lietuvių — karininkų, Lietuvos kariuomenės kareivių, vėliau Lietuvos laisvės kovotojų, Lietuvos partizanų ryšininkų ir jų rėmėjų.

1953 m. pavasarį (jau po Stalino mirties) santykiai tarp kalinių ir apsaugos pasidarė ypač įtempti, bet kuriuo pretekstu arba ir be jo į kalinius buvo šaudoma. 1953 m. gegužės 5 d. vienas iš lagerio prižiūrėtojų, seržantas Djakovas, be jokios priežasties vakare 5-ojo lagerio zonoje nušovė 5 ir sunkiai sužeidė 7 kalinius, du iš jų mirė. Protestuodami prieš tokią savivalę, 1953 m. gegužės 26 d. 5-ojo lagerio politiniai kaliniai sukilė. Išvyko prižiūrėtojus ir užėmė lagerį. Prie jų prisijungė dar penki lageriai. Visur suplevėsavo juodos vėliavos, persiutos raudona juosta. Buvo sukurta „kalinių respublika“, šešios laisvės zonos. Jų išsūkis totalitarinei sistemai buvo „Laisvė arba mirtis!“ (Zlatkus B. Pirmasis buvo Norilskas. Bokštas buvo paskui // „Lietuvos aidas“. — 1993, geg. 27).

Mušto-neužmušto, kankinto-nenukankinto, šaudyto-nesušaudyto Norilsko kalinio, vieno iš sukilimo vadovų, talentingo autoriaus plunksna piešiamas sukrečiantis, stingdantis kraują vaizdas apie sukilimo malšinimo pradžią...

„Mes stovime vienas prie kito. Mūsų daug. Mes net ne žmonės. Mes numeruotos vargetos, dvidešimtojo amžiaus vergai, darbo inventoriaus, liaudies prieštai...

Trisdešimt penkta sukilimo diena. 35 dienas lageris mūsų valdomas, mūsų tvarkomas, mūsų saugomas.

... Jie artėja... artėja pamazu, mažais žingsniukais. Jie — jauni devyniolikmečiai. Jų antpečiai raudoni, jie Stalino kariai...

Jie artėja ir artėja. O mes stovime, susikabinę rankomis. Gaudžia traktorių varikliai. Jų privežė daug...

Dabar į mus artėja daugiausia šauktiniai iš Vidurinės Azijos respublikų, tamsia veidžiai, įsitempę, rankos tvirtai laiko automatams. Kad tik savyje neišprovokuotume... Kazkas pradėjo plėsti didžiulį gabalą brezentu... trrr, trrr...

Prie barakų stovincius

vyrus lyg bausis vėjas parbloškė ant žemės. Priekyje stovėjęs Vaclovas keistai pasisuko. Jurgi, iš tavo vatinuko pasipylė baltos snaigės...

Viešpatie! Jų automatai alsuoja ugnimi! Šalia susmuko Vaclovas, Antanas, Jurgis... Smūgis... Karštis užliejo visą kūną, viskas nutilo, tuštuma.

Jie (kareiviai — O.V.) atliko savo pareigą. Jie šovė, šovė iš arti, tiesiai į krūtines. Jie žudikai, budeliai. Jie sušaudė mus, sušaudė savo sąžinę“ (Zlatkus B. Pirmasis buvo Norilskas. Bokštas buvo paskui // „Lietuvos aidas“. — 1993, geg. 27).

Tą dieną žuvo septyni lietuviai — V. Subačius, J. Kasparas, Rimkus, kitų keturių pavardės nenustatytos. A. Kruševičius ir dar 16 buvo sunkiai sužeisti.

Norilsko lageriuose žuvo sukilimo metu ir mirė badu 147 lietuvių.

Sukilimas buvo žiauriai numalšintas. Bet ir GULAGO lagerių sistema... 1956 metais žlugus Norilsko lageriui, lietuvių, laukdami nuosprendžių, moraliai paremdami vienas kitą, kad ir kas beatsitiktų, susibūrė į organizaciją „Norilsko vyčiai“.

Likusieji gyvi Norilsko kaliniai, grįžę į Lietuvą, išsaugojo sukilime pralietą kraujo brolybės atmintį ir ryšius, paraginanti jau minėto Broniaus Zlatkaus, parašė savo atsiminimų knygą „Norilsko vyčiai“. Jos leidybai paramą suteikė Vilniaus valstybinės įmonės „Tauras“ generalinis direktorius V. Kazakevičius. Be jo paramos ši knyga nebūtų išvydusi pasaulio šviesos. Kilni auka niekada nebūs užmiršta.

Knygoje vietoje įvado spausdinamas kunigo Česlovo Kavaliausko, Norilsko kalinio, parašytas „Norilsko sukilėlių himnas“ (muzika Juozo Lukšio). Dėl vietos stokos pateikime tik dvi strofas:

Nusileido saulutė tą dieną

Už aukštųjų Norilsko kalnų,

Vyrai ryžosi durtuvų sieną

Laui krūtiniomis savo kartu...

Teviškelės laukų pasiūgę,

Merkės lino gelsvieji

žiedai,

Rausvos rožės krūtine

suvilgę,

Krito narsūs Šiaurės kaliniai.

Antanas Navaitis straipsnyje „Lietuvos kariai Norilsko lageriuose“ rašo apie Lietuvos karininkų tragediją. 1940 metų liepos mėnesį iš 23 į 24 naktį (nusikaltėliai visada veikia naktimis! — O.V.) iš Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytenio 9-ojo pestininkų pulko, dislokuoto Šventoneliuose, buvo areštuota daugiau nei 30 karininkų ir kareivių. Areštuotųjų sąrašą sudarė to pulko politrukas Eusejus Jacovskis.

Dauguma karininkų, tarp jų ir Antanas Navaitis, buvo išstremti į Norilsko lagerius. 1941 m. rugpjūčio-rugšėjo mėnesiais į Norilsko lagerius buvo atvežta daugiau nei 400 Lietuvos kariuomenės karininkų (iš jų per 30 kareivių). Birželio 14–16 dienomis areštuotųjų karininkų buvo apie 350, areštuotų prasidėjus karui — 60-70, areštuotų aukštųjų karininkų, išsiųstų „pasitobulinimui į Maskvą“ — 14.

Matyt, po tiek pat Lietuvos karininkų buvo kituose — Dudinkos, Igarkos, Lamos,

Medvežių Ručėj, Kalargono lageriuose.

A. Navaitis sudarė apytikrą Lietuvos karininkų, kareivių ir civilių, atvežtų į Norilską 1941 metais, sąrašą. Jame 359 pavardės. Prie jų nurodytas ir kalinio likimas.

Prasidėjus karui Norilsko lageriuose buvo sušaudyti pulkininkas Antanas Sidabras, pulkn. lt. Juozas Lavinskas, kapitonas Stasys Gromnickas, Bronius Salikas; lt. Kęstutis Kvedaras, Bakšys (vardas nenurodytas), Antanas Levinas, Romas Žikorius, Jasinskas (vardas nenurodytas), Pukys-Pukevičius (vardas nenurodytas), Kazimieras Bartkevičius, Stasys Mikalavičius, A. Švirinas (nuo Simno); civiliai — L. Burdulis, miškų urėdas Čepas, girininkas Stasys Šimulynas (iš Alytaus), Jurgis Kutra, Biržų gimnazijos direktorius.

Mirė iš bado ir nuo šalčio — generolas Zenonas Gerulaitis; generolas Jonas Juodisius (išvežtas į Abežę); plk. Kazys Abaras; plk. Jackus Banys; plk. Alfonsas Sklerius; plk. Mečys Stankaitis; plk. Laurynas Statkevičius; plk. Leonas Rajekas, plk. Leonas Rupšys; plk. Vaclovas Žadeika; plk. lt. — Pranas Bilėnas, Romanas Butkevičius, Petras Daukšys; Albertas Gaidys; Domas Kizlauskas (gyd.); Jurgis Šeškus; Juozas Šlepetyš; Edvardas TallatKelpša; Alfonsas Vileniškis ir dar 129 karininkai, kareiviai ir keli civiliai. Norilsko lageryje buvo sunaikinti 162 Lietuvos karininkai ir kareiviai, t.y. 45,1 proc. Dalies karininkų likimas nežinomas. Kaip rašo A. Navaitis, 1947 metais Norilsko lageryje buvo likę gyvi dar apie 120 karininkų („Norilsko vyčiai“. — V., 1992. — P. 270–304).

Benius Balaika, Norilsko 3-ojo lagerio kalinys, savo atsiminimuose „Pasmerkusių maištą“ rašo, kad iš 12,000 politinių kalinių, atvežtų į Norilską katortos darbams 1945–1946 metais, iki 1953 metų beliko tik 3,400 (Balaika B. Ten pat, p. 142–154). Iš Vilniaus Lukiškių kalėjimo buvo atgabenta 1,500 kalinių. Čia jie statė garsų Norilsko nikelio kombinatą.

Kas naktį, po 12 val. sekiančio darbo ir labai skurdaus maisto davinio, keli kaliniai suvadydavo ir užrakindavo barakuose, prie ligoninės pastato pasiūres atvažiuodavo „karietai“, vežimas su žema

placia dėže, į kurią suguldydavo lavonus viena ar dviem eilėmis, būtinai galvomis į paskui galį. Prie kojų kiekvienam išvykstančiam „laisvę“ pririšdavo lentelę su asmens numeriu. „Karietai“ išvažiuos per lagerio vartus, iš sargybos būdelės išėdavo vyresnysis, kuris surašydavo „išvykstančiųjų į laisvę“ numerius. Tuo tarpu kitas kareivėlis su didoku mediniu kūjeliu ant ilgo koto suduodavo kiekvienam mirusiajam per galvą, patikrindamas, ar buvęs zekas, dabar jau apšarmojęs, netaiko apgauti vyresnysis (Balaika B. Ten pat). Nuo 1945 metų ta „karieta“ į Norilsko uolienas išvežė kelias dešimtis tūkstančių nelaimingųjų, tarp jų ir lietuvių.

1953 metų gegužės vidury į Norilsko 3-ojo lagerio vidaus kalėjimą atvežė keletą politinių kalinių, aktyviai dalyvavusių Karagandos lagerių streikuose. Tarp jų buvo Vorobjovas, Šamajevs, Kovalčiukas, lietuvis Algis Šavalinskas. Juos marino badu karceriuose, o kai pasipriešindavo, žiauriai sumušdavo.

Birželio 2 dieną jiems pavyko organizuoti streiką ir čia. Jam vadovavo Šamajevs. Sukilėliai ėjo su šūkais: „Mes reikalaujame bylą peržiūrėti

mo — nekaltai nuteistiems laisvę!“, „Žudikus, prisidengusius tarybinių karininkų uniformomis, — į tribunolą!“ ir pan.

Sukilėliams pavyko atsilaukyti iki rugpjūčio 4 dienos. Tą dieną į lagerį atvažiuo 7 sunkvežimiai ginkluotų kareivių egzekucijai vykdyti. Buvo nužudyti 104 kaliniai, sunkiai sužeisti apie 200. Tarp žuvusiųjų buvo du lietuviai Elnoris ir Zakaras.

Likusius gyvus sukilimo organizatorius, tarp jų ir B. Balaiką, išvežė į Kalargono kalėjimą, „mirties duobę“ („jama smerti“), kur kaliniai buvo žiauriai kankinami, mušami iki užmušimo. Kiekviena kamera čia buvo tikra skerdykla, su vandens hidrantais prie kiekvienos kameros durų kraujui nuplauti (Balaika B. Ten pat, p. 153).

Kalargonas — bausmės lageris Norilске su įrengtomis šaudymo kameromis (kaip, beje, ir Lietuvos KGB kalėjime — O.V.) buvo skirtas nepaklusniesiems žudyti. Statistikos, kiek tūkstančių įvairių tautų patriotų čia buvo išžudyta, nėra. Matyt, ir negreitai ji atsiras. Bronius Zlatkus savo atsiminimuose pasakoja apie dviejų bėglių iš lagerio likimą. Po kelių dienų juos sugavo.

„Rytą, išsirikiavę brigadomis, patraukėme lagerio vartų link. Šaltukas buvo apie minus 20°C, putė žvarbus vėjas. Viešpatie, ką pamaciau prie sargybos būstinės. Du dar jauni vyrai, mėlyni nuo sušalimo, iki juosmens išrengti nuogai, surišti spygliuota viela ir pririšti prie stulpo. Dar matėsi gyvybės žymės. Visko teko patirti pačiame lageryje, badą, pažeminimą, balansavimą ant mirties ribos, klipatas, vos bepajudinančias kojas, bet toks pasityčiojimas iš žmogaus sukrėtė visus. Mes turėjome suprasti, kad iš lagerio bėgti neverta, neapsimoka... Taip galvojo čekistai. O bėgliai buvo apipilti vandeniu, sušaldyti į ledą ir gulėjo netoli sargybos būstinės“ (Zlatkus B. Ten pat, p. 249–268).

Medvežių Ručėj lageryje streikas prasidėjo birželio 1 d. Dieninėje pamainoje buvo 1,200 kalinių, tarp jų beveik 400 lietuvių. Streikui vadovavo buvęs frontininkas karininkas Izmailovas (Vaclovas Vozdinskas. Ten pat, p. 155–170).

Birželio 13 d. Apie 13–14 val. kariuomenė įsiveržė į lagerį. Šaudė iš automatų, kalinius vadydami į barakus. Užiminėjo baraką po barako, durtuvais kalinius varė už zonos. Ten grupėmis maždaug po šimtą žmonių, atokiai viena nuo kitos, susodino ant žemės, kiekvieną grupę saugojo ginkluoti kareiviai su šunimis. Baraką po barako ištuštino visą lagerį... Aktyvistų atsiskyre, uždare į atskirą baraką... Po dešimties dienų išvežė į mažą lagerį Kupec, paruoštą nepaklusniųjų kontingentui. Vėliau į šitą lagerį atvežė ir iš kitų Norilsko lagerių aktyvistus, tarp jų ir smarkiai sumuštą Miką Mišurevičių. 1953 metų pabaigoje 83 lietuvių, Norilsko sukilimo organizatorių, išvežė į Magadano kalėjimą (pateikiamas jų sąrašas) (Zlatkus B. Ten pat, p. 249–269).

Kaip teigia Irena Martinukė-Smetonienė, tada Norilsko lageriuose streikavo apie 39,000 politinių kalinių. 4-ojo ir 5-ojo vyrų lagerio pavyzdžiu juoda vėliava su raudonu ruožu ligi kampos, teigianti „Kova ir kraujas už laisvę; Laisvė arba mirtis!“ — suplevėsavo ir virš moterų lagerio. Streiko komitete Lietuvai atstovavo Irena Martinukė, nuteista 25 metams. Moterys paskelbė bado streiką. Tarp

NEPAMIRŠTAMOS 2003 m. PASAULIO LIETUVIŲ DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖS VILNIUJE AKIMIRKOS

Dainaviečiai žygiuoja (iš kairės priekyje) Danguole Ilginyte, Vanda Alekniene, Giedre Gillespie eisenoje, kuriai diriguoja Juozas Polikaitis.

kelių dešimčių aktyvistų buvo lietuvis Stasė Lankutytė, Filomena Karaliūtė, Danutė Baukytė, Stasė Saulėnaitė, Leva Jukelytė, Prima Monkevičiūtė, Verutė Misiūnaitė.

Tai jos... drąsiosios, neišleido minios išbėdusių moterų per kalėjimo vartus į darbą. Prižiūrėtojai tikėjosi, kad siūbuojanti minia tas aktyvistas sutryps. Tačiau minia sustojė, sustingusios laukė. Po vieno, po kelias ejo iš minios ir jungėsi prie aktyvistų. Su vėliava atėjusi estė Astra Tofri savo galingu balsu išskė lagerio vadovybei visas skriaudas ir moteris pakvietė kuo greičiausiai grįžti į barakus. Streikas pereinėjo į normalias vėžes.

Po numalšinimo sukilimo 4-ajame ir 5-ajame vyrų lageriuose valdžia ėmėsi ir moterų lagerio. „Iš tunderos pusės zona supo kareiviai su kulkosvaidžiais. Moterys ėmė rinktis zonos vidury apie tuos barakus, kur plevėsavo juodos vėliavos. Sustojome visos... 4,000. Susikabinome tvirtai rankomis, surėmėme pečius, atstatėme krūtines prieš kulkosvaidžius... ir laukėme lemties. Tačiau priešas... nešaudė. Paryčiai, mūsų rato vidury sugulė apie keletas dešimčių alpančių moterų. Staiga virto tvora ir į zoną, visom sirenom kriočdamos, įvažiuo keletas gaisrinės mašinų, aplipusios kareiviais. Daugelis jų turėjo dalbas, visi buvo ginkluoti nedideliais kirvukais. Greit ištiesė žarnas, nutaikė į mus ir pasipylė stiprios vandens ir smėlio srovės. Sunku buvo išsilaikyti ant kojų... Kareiviai kapojo kirveliais kur papuolė: rankas, pečius, krūtines. Visos laikėmės: „Šaudykite! Laisvė! Mirtis! Dejonės maišės su riksmu ir keiksmu... Mus sutupdė ir suguldė tunderos klampynėn. Draudė net pasijudinti. Iš visų pusių apstoje kareiviai spardė ir muše šautuvais. Kai šie paliko ramybėje, mus juodai apniko ypatingos tunderos muselės moškara. Kur nutupė tokia muselė, ten tryško kraujas, po to likdavo žaizdelė. Toje baloje buvome apie 40 žmonių...“ (Irena Martinukė-Smetonienė. Ten pat, p. 170–186).

Taigi kareiviški kirvukai... jau Norilске buvo išbandyti. Po kelių dešimčių metų jie buvo panaudoti žydinams Baku ir Tbilisye... Tie patys metodai... tas pats scenarijus.

Žygiuoja „Dainavos“ ansamblis. Centre — dr. Vincas Staniskis su JAV vėliava, greta jo — Audrius Polikaitis neša šventinį „sodą“.

Aurelijos Vaičiulienės fotoaparatas užfiksavo momentą, kai televizijos ekranas, kabantis virš Vingio parko aikštės, rodo dirguojantį Dainų Polikaitį.

Minint Norilsko vyčių sukilimo penkiasdešimtmetį buvo pristatyti nauji dokumentai, nauja knyga „Kelias į laisvę. Sukilimai Norilsko, Vorotos, Kengiro lageriuose“, sudaryta Broniaus Zlatkaus (V., 2003).

Prof. Vytautas Landsbergis, vertindamas Lietuvos partizanų knygas, sakė: „At-

mintis yra didžiausias mūsų turtas. Atminties kova prieš užmarštį yra laisvės kova prieš tirioniją“.

Užmiršta istorija visada pasikartoja. Tik dar baisesnėmis formomis. Norilsko vyčių linkiu dar daug žydinčių pavasarių ir jų kančių atminties naujų liudijimų.

Prof. Ona Voverienė

Rusijos diplomato atsiveikime su Lietuvos prezidentu neišvengta jautrių klausimų

Atkelia iš 1 psl.

del Rusijos bendrovės „LUKOIL“ ketinimų šių metų pabaigoje pradėti naftos gavybą telkinyje „D-6“ netoli Kuršių nerijos.

Ambasadoriaus susitikime su prezidentu taip pat buvo paliestas Medininkų tragedijos, kurios minėjimo išvakarėse ir vyko R. Pakso ir J. Zubakov susitikimas, tyrimas. Diplomato teigimu, bylos tyrimas yra teisėsaugos institucijų objektas, todėl politikos čia neturėtų būti.

Dešiniosios partijos V. Adamkų mato Europos Sąjungos valdžios viršūnėje

Atkelia iš 1 psl.

„V. Adamkus puikiai žino Europos Sąjungoje ir turi ten didelę autoritetą“, sako A. Zuokas.

Taciau tam, kad jis galėtų kandidatuoti į šį postą, būtinas darbas su kitomis partijomis Europos Parlamente.

Baltijos ir Amerikos verslo fondas siūlo naują būsto paskolų programą

Atkelia iš 1 psl.

Imant paskolą, sunku būti tikram, kad pajėsi mokėti už būstą, kai mokestis keičiasi kas tris ar šešis mėnesius. Žinodami, kad visus trejus metus pa-

litariama, kad Medininkų pasienio poste 1991 metais septinys Lietuvos muitinės ir policijos pareigūnų nužudė bei vieną sunkiai sužeidė sovietų milicijos OMON burio smogikai, kurie, kaip manoma, dabar slapstosi Rusijoje.

Lietuva ne kartą kreipėsi pagalbos į Rusiją, kad zudikus patrauktų teisman, bet pagalbos negavo.

J. Zubakov pažymėjo, kad Rusija, kaip ir kitos valstybės,

savo piliečių kitoms valstybėms neišduoda, nebent būtų pateiktas baudžiamosios bylos medžiaga ir pakankamai įrodymų, kad būtų tie asmenys atsakingi už šiuos įvykius.

A. Medalinskas sako, kad čia daugiau turėtų bendradarbiauti abi valstybės teisingumo ministerijos ir prokuratūra. O R. Pakso planuoja parengti pasiūlymą teisėsaugos institucijoms, kad kalti asmenys būtų patraukti atsakomybėn.

partija turės iškelti ne trumpesni kaip 5 ir ne ilgesni kaip 25 narių sąrašą.

Kad jo atstovai patektų į Europos Parlamentą, toks sąrašas turės surinkti ne mažiau kaip 5 proc. visų valstybės rinkėjų balsų. Iš viso Lietuva Europarlamente turės 13 vietų.

Šį rudenį planuojamas V. Adamkaus ir kai kurių dešiniųjų partijų vadovų vizitas į Europos Parlamentą bei susitikimai su jo dešiniųjų partijų frakcijų atstovais.

Pagal šiuo metu Seime svarstomą Europos Parlamento rinkimų įstatymą kiekviena

skolos mokestis nesikeis, žmonės labiau pasitiki savimi ima paskolas, įsitikinę J. Grincius.

JAV nepelno korporacija „The Baltic American Enter-

Atpigės doleris mašinų prekeivius gena į JAV

Atkelia iš 1 psl.

Amerikoje pagamintus automobilius, bet ir japoniškas, vokiškas mašinas. Butent jos Lietuvoje ir turi didžiausią paklausą.

Siemė daugiausia importuota „Toyota“, „Ford“, „Mitsubishi“, „Volkswagen“, „Dodge“ bei „Subaru“ automobilių. Iš JAV pagamintų automobilių didžiausią paklausą turi „Chrysler“ modeliai „Voyager“, „Stratus“ bei „Neon“.

„Minijos nafta“ kritikuojama dėl pavojingo Kintų naftos gręžinio

Atkelia iš 1 psl.

„Mes nepažeidinėjame nė vieno įstatymo. Esame gavę leidimą iš vyriausybės“, sako I. Vaiceliūnas.

Kauno valdžia kovos su korupcija miesto savivaldybėje

Atkelia iš 1 psl.

dalinant leidimus komercinei veiklai.

Programoje numatoma įsteigti nuolat veikiančią antikorupcijos komisiją iš politikų ir visuomenės veikėjų, savivaldybėje įkurti patikrinimo tarnybą, kurios kontroliuotų vietos valdžios tarnautojų veiksmus. Ketinama sukurti nuolatine policijos pareigūnų, profesinių sąjungų, prekybos, pramonės ir amatų rūmų bei kitų visuomeninių organizacijų narių konsultacinę tarnybą, glaudžiau bendradarbiauti su Specialiąja tyri-

pasak jo, teritorija, kurioje yra atliekami visi šie darbai, yra neužliejamoje zonoje ir todėl Pageigu savivaldybės mero išsakytus argumentus dėl pavojingumo tyrimams.

Savivaldybėje norima įkurti ir anoniminio pasitikėjimo telefoną, kuriuo gyventojai galėtų pranešti apie pasitaikiusius korupcijos atvejus.

Pasak K. Starkevičiaus, privatizavimo konkursai ir derybos su miesto objektų pirkeklais turėtų būti filmuojami, o neslapti dokumentai — skelbiami internete.

Teisėsaugininkai praėjusį pavasarį kreipėsi į teismą dėl miesto savivaldybės pasirašytos sutarties su viešąja įstaiga „Kauno radijas ir televizija“ nu-

jaus gamtai jis laikė nepagrįstais.

Pernai „Minijos nafta“ išgavo daugiau nei 70 procentu Lietuvoje išgaunamos naftos.

traukimo. Šia sutartimi Kauno valdžia išpažino įstatymą per dvejus metus iš Privatizavimo fondo skirti 700.000 litų už savivaldybės informacijos skleidimą.

Kauno apygardos teismas nagrinėja savivaldybės pasirašytos sutarties dėl kultūros namų „Girstutis“ išsigijimo už 11 mln. litų pagrįstumą. Šia vasa- ra Kauno meras Arvydas Garbaravičius kreipėsi į teisėsaugą dėl savivaldybės įmonės, kino teatro „Romuva“ dalies patalpų privatizavimo teisėtumo ir buvusio jo vadovo veiklos.

Sužalota prancūzų aktorė iš Vilniaus išskraidinta į Prancūziją

Atkelia iš 1 psl.

Pareikšmė aktorės artimieji dekoja Lietuvos medikams, kurie „suteikė Marie įmanomai veiksmingą medicininę pagalbą jos gyvybei išgelbėti“.

Aktorės šeima teigia esanti sukreista ir prislegta Vilniuje įvykusios tragedijos ir prašo žiniasklaidos atstovų susilaikyti nuo „sensacingų situacijos vertinimų“.

Itariamąjį sumušimu teismas leido sumti 15 parų

Vilniaus 3-asis apylinkės teismas ketvirtadienį penkiolikai parų leido sumti prancūzų aktorės M. Trintignant sumušimu itariamą jos draugą B. Cantat, pranešė ikiteisminį tyrimą del aktorės sumušimo atlikancios sostinės kriminalinės policijos vadovas Juozas Kandezauskas.

Nukentėjusiajai atstovauja trys Lietuvos advokatai — Rimas Andrikis, Vytautas Sviderskis ir Kazimieras Motieka.

Kaip sako R. Andrikis, suėmimo sankcijos prašyta todėl, kad itariamasis yra užsienio pilietis ir Lietuvoje neturi gyvenamosios vietos.

„Mes manome, kad būtų geriausia, jei jis būtų izoliuotas,

Tokia sankcija taikoma bet kuriam užsieniečiui — ar jis būtų iš Rytų, ar iš Vakarų, be to, reikia atsižvelgti į nusikaltimo pobūdį ir galimas pasekmes. Manome, kad kitų kardomųjų priemonių nebus galima kontroliuoti“, sako R. Andrikis.

Per teismo posėdį B. Cantat, kaip pranešė agentūra AFP, pareiškė, kad tragedija yra „nelaimingas atsitikimas, bet ne nusikaltimas“ ir atsiprašė aktorės šeimos.

Iš teismo salės itariamasis buvo pervedtas į Lukiškių tardymo izoliatorių-kaleiją. Jam antradienį buvo pateikti itarimai sunkiu aktorės sveikatos sutrikdymu. Už tokį nusikaltimą Lietuvos baudžiamasis kodeksas numato laisvės atėmimo bausmę iki 10 metų.

Del įvykusios nelaimės apylinkybių teisėsaugininkai kaip liudininkus yra apklausę nukentėjusios moters sūnų Roman Kolinką ir jos brolių Vincent. Taip pat apklausti ir viešbučio „Domina Plaza“, kuriame sužalota aktorė, darbuotojai.

Trečiadienio popietę ikiteisminį tyrimą atliekantys pareigūnai B. Cantat buvo atvežę į minėtą viešbutį, kur jis turėjo parodyti, kaip įvyko incidentas

Prancūzija planuoja atsiųsti į Vilnių savo tyrėjus

Prancūzijos teisėsaugininkai vyks į Lietuvą tirti Vilniuje įvykusios nelaimės.

Prancūzijos teisingumo ministras Dominique Perben, kurį cituoja agentūra AFP, paskelbė, kad Paryžius „be abejonės“ paskirs asmenis, kurie vyks į Lietuvą.

Trintignant šeimos advokatas, buvęs šalies teisingumo ministras Georges Kiejman atmetė prielaidą, kad aktorė yra iš tikrųjų komos del „kritimo“. „Kuo būkle ir ypač Marie Trintignant mirtis, kai ji atvežta į ligoninę, atmeta kritimo galimybę. Jos veidas yra per daug patinęs, kad toks būtų del kritimo“, agentūrai AFP sako G. Kiejman.

Kai kurie Lietuvos dienraščiai pateikė naują įvykių prie- laiūdą, netaikant sužalojo iškritusi iš vidinio viešbučio „Domina Plaza“ balkono.

Paryžiaus prokuratūra, gavusi M. Trintignant artimųjų skundą, antradienį pradėjo tyrimą ir aiškinis, kodėl B. Cantat paliko aktorę pavojingos sveikatos būklės ir laiku nesuteikė jai pagalbos.

APIE BIUROKRATŲ GALIAS

Lietuvoje bus bandoma sušaukti, kiek šalyje veikia kontroliuojančių ir leidimų išduodančių tarnybų, ka jos veikia ir kaip apriboti biurokratų galias. Taip tikimasi padėti smulkiam ir vidutiniam verslui.

Prieš kelis metus atlikti Laisvosios rinkos instituto tyrimai rodo, kad beveik dešimadalys verslininkų pusė savo darbo laiko skirdavo bendravimui su valdininkais, o daugiau nei pusė verslininkų su valdininkais bendraudavo nuo ketvirtadalio iki pusės darbo dienos. Verslininkų atstovai mano, kad per kelis pastaruosius metus padėtis ne kiek nepagerėjo, o, ko gero, ir pablogėjo.

— 7-metų metu jau dirbam ir veikiam šioje sąjungoje, ir viena iš priežasčių verslo organizacijų veiklos, manau, yra labai sudėtinga verslo aplinka, labai didelė biurokratija ir korupcija toje srityje. Kas apmaudžiausia, kad per pastaruosius 5 metų situacija negerėja, o, manyčiau, blogėja. Pastaraisiais metais atsirado papildomos naujos institucijos, nauji suvaržymai. Dabar deklaruoja, kad čia del Europos integracijos yra sugriežtinti reikalavimai, — sako Kauno regiono smulkiųjų ir vidutinių verslininkų asociacijos vadovė Laima Moginiene.

Mažieji verslininkai skundžiasi, kad valdininkų savi- valdė verčia juos nutraukti veiklą bei uždaryti įmones, o tai gali neigiamai paveikti šalies ekonomikos plėtrą.

Liepos pradžioje prezidentas pakilo į kovą su biurokratais, bent jau taip oficialiai teigiama. Per susitikimą su verslininkais prezidentui buvo pranešta, kad norintų aktyviai veikti žmonių veiksmus žlungdo įvairaus plauko valdininkai. Reaguodamas prezidentas nusprendė pavesti savo patarėjams ir Teisingumo ministerijai suskaičiuoti, kiek yra verslo reguliuojančių tarnybų ir ka jos konkrečiai veikia. Manoma, kad surašius visas kontroliuojančias

bei įvairius leidimus išduodančias, įstaigas pavyks apriboti nemažai tokių, kurių funkcijos dubliuojasi. Tikimasi, kad pavyks tokias įstaigas panaikinti. Inicijavę pristato prezidento patarėjas Jonas Ragauskas.

— Prezidentas siūlo gal- but dar ne karto netaikytą metodą: viena vertus, jis išplecia tą galimybę gauti informaciją iš pačių verslininkų, kuriems ir aktualiausia yra biurokratijos problema — viena prezidento, taip sakant, ker- tine asis, o kita, kad jis turi pakankamai galių inicijuoti tai, kas būtų racionalu, kur biurokratija galėtų būti apribota.

Tai ne pirmas kovos su biurokratais vėjus. Beveik kiekviena Vyriausybė žadėjo sumažinti valdininkų galias, tačiau kol kas niekam nepavyko to padaryti. Netgi Seimo pirmininko pavaduotojas Arturas Skardžius, dalyvaudamas televizijos diskusijoje, pripažino, kad daugelis valdžios iniciatyvų atsimuša į valdininkų sieną. Verslininkų atstovė L. Moginiene sako, jog svarbiausia nesėkmių priežas- tis yra ta, kad dažniausiai ko- va su biurokratija pavedama patiems biurokratams:

— Kad mes jau per 13 me- tų išsiauginome labai galingą, stiprų ir savaimiškai besidauginančių biurokratų sluoksnį, ir iš tikrųjų kaip kiekvieno gyvo, veikiančio organizmo tikslas yra išlikti ir daugintis, tai jie sėkmingai ir daro. Manau, kad vienas pagrindinių daly- kų yra tai, kad visos tos pro- gramos, buvo numatytos tarsi patys biurokratai turėtų patys pirmomis antrais išsiskačiuoti ir pasinaikinti, kurie nereika- lingi. Žodžių, vykdytojas buvo numatytas ne tas.

Verslininkai teigia, kad netgi integracija į ES tampa biurokratams priežastis plė- tis bei siekti naujų galių, tačiau politologas Egidijus Barcevi- čius sako, kad biurokratai ir jiems vadovaujantys politikai dažnai veikia išvien.

Sigitas Babilius
LER

Mūsų gerbiama profesoriui

A + A dr. VINCUI MACIŪNUI

iš mūsų tarpo Amžinybėn iškeliavus, jo mylimą žmoną, mūsų kolegę GENOVAITĘ, sūnus VY- TAUTĄ ir ALGĮ, brolių dr. A. MACIŪNĄ su šeima bei visus gimines ir artimuosius giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

• Buvę Pabaltijo Universiteto studentai

PARAUDOJIMAI...

Atkelia iš 3 psl.

Dar daug visokių visokiųjų blogybių neša ir girtuokliavimas. Vienas jaunas ūkininkas Anykščių rajone skundėsi, kad jo kaime samdyti tartum ir būtų ką — darbingo amžiaus vyrų yra, bet kad gavę algą jie savaitę nepasirodo darbe, — kol neprageria. O darbas ūkyje nelaukia...

Tai tokios tokelės tame Lie- tuvos kaime. Nė taip jau gerai, nė taip jau blogai. Kaime visur nėra lengva. Štai prieš keletą metų skaičiau interviu, kurį davė Da- nijos ūkininkas, atvykęs į Lietuvą paatostogauti. Jis sakėsi atosto- gaujas pirmą kartą savo gyvenime, nes iki tol negalėjęs palikti vieno ūkio. Svetimams jo negali patikti. Todėl išėjo atostogų tik tada, kai sūnus priaugo. Kai ūki- ninkas išvardijo, kokią techniką turi, kokiuose namuose gyvena, žurnalistas pasakė: tai jūs turin- gas žmogus. Danas jam atsakė: jeigu pardučiau ūkį, būčiau turin- gas. O dabar pinigais ratu su- kas: vieną parduoti, kitą perk, rankoje neužkliūva.

Neišėik, neišėik tu iš sodžiaus...

Neišėik, neišėik tu iš so- džiaus, nepaliki žilvičių vieni.

Be tavęs vakarai bus nuob- diūs, be tavęs nebūs sodžiųjų dainų...

dainavo mano vaikystės kai- mas. O kai užtraukdavo giminės susibėgimuose dėdės Petkevičiaus iš Gudelių, lempos gesdavo. Kaip mano kartos žmonėms bebūtų blogai pasisekė, ten, tame pra-

keitame sovietiniame kaime, li- ko mūsų vaikystė ir jaunystė, ir kitos mes neturėsime. Ir kai kas nors sako, kad Landsbergi reikia šaudyti, nes jis kolūkius sugriovė, greičiau reiktų suprasti, kad jis pajudino klodą, kuriame buvo mūsų sentimentai savo asmeninei praečiai, vaikystės ir jaunystės prisiminimai. O kiekvienas savo gyvenimą mes linkės idealizuoti ir matyti tik tai, kas gera ir gražu.

Tie mūsų gyvenimai liko, jų neužvertė Sistemos griuvėsiai, jie tebežeri kaip brangakmeniai mū- sų tautos istorijos pelenuose. Net ir tada, tais tamsiais okupacijos laikais, mes kūrėme istoriją, mes buvome tos istorijos dalis. Vie- niems pasiseka būti gražios, ki- tiems negražios istorijos dalimi.

Mums nepasisekė, mūsų istorinis laikotarpis gyvą kalbančią lietu- višką. Kad ir ne geriausiai, bet mes atlikome savo pareigą. Išstoję kaimas vėl prisipil- do žmonių. Kaip bebūtų keista, vyksta atvirkštinis procesas: į kaimą grįžta kažkada į miestus pabėgusių tėvų vaikai ir anū- kai. Jie atsiveža ir naujo kaimo, kur darbas teikia džiaugsmą ir prasmę, kur nėra slepiamųjų pris- minimų, viziją.

Pabaiga

citimortgage Vytas Keblys
Loan Consultant

- Namų finansavimas visoje Amerikoje
- Labai prieinamos sąlygos
- Greitas ir tobulas patarnavimas
- Skambinkite man šiandien:

Nemokamai: (888)-733-9070
vytas.keblys@citigroup.com

Būkime pažįstami!

Neseniai atvažiavusiems, norintiems skaityti DRAUGĄ, siūsiame jį 1 mėn. nemokamai. Praneškite savo pavardę, vardą, adresą ir telefono numerį raštu (DRAUGAS, 4545 W. 63 St., Chicago, IL 60629) arba telefonu 773-585-9500. Būkime pažįstami! (JAV)

vardas, pavardė _____

adresas _____

miestas, valstija, zip _____

telefono numeris _____

Century 21 Pro-Team
Bus: 708-361-0800
Voice Mail: 773-584-7831
Fax: 708-361-9618
E-mail: d.i.mayer@worldnet.att.net

DANA ŠČERBAITĖ MAYER
Jei norite parduoti ar pirkti namus, miestą ar priemiestį, kvepijate ir DANA MAYER Profesionalus ir sąžiningas patarėjau nuo 1986 m. Nuosavybės įstatymams velti.

Namams Paskolos, Apdraustos Sąskaitos

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608
(773) 847-7747
Stephen M. Oksas, President

Patarnaujam Čikagos ir Apylinkių Lietuviams Daugiau kaip 95 Metus.

PASLAUGOS

A & S 24 HRS, 7 DAYS
773-531-1833
312-371-1837

FREE ESTIMATE
Apšildymo ir šaldymo sistemų visapusiškas aptarnavimas ir instaliacija

Vandens šildytuvai
Kamrai
Gaminiai boilerai
Centrinė šildymo sistema

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Nuotraukos: Stephen Mull ir Aušrelė Sakalaite.

IŠ SUSITIKIMO SU NAUJUOJU JAV AMBASADORIUMI LIETUVAI

Iš Vašingtono grįzo JAV LB Vidurio Vakarų apygardos valdybos pirmininke Aušrelė Sakalaite, kuri liepos 28 d., kartu su kitu lietuvių organizacijų atstovais, buvo pakviesta dalyvauti naujojo JAV ambasadoriaus Lietuvai Stephen

Mull prisakdinime JAV Valskybės departamente. Priešais ceremoniją vedė Collin L. Powell, JAV Valskybės sekretorius. Plačiau apie tai skaitykite šeštadienio laidoje.

„Draugo“ inf.

Čikagos Gen. T. Daukanto Jūrų šaulių kuopa ruošia susipažinimo vakarą „Kapitono stalas“, kuris vyks Čikagos Venecijos naktų festivalyje rugpjūčio 2 d., šeštadienį, 6 v. v. Musų vieta: 500 metrų į šiaurę nuo Aquarium pagal uosto krantinę. Kviečiami nariai ir svečiai. Informacijos tel. 773-376-6256.

Union Pier Lietuvių draugija rengia tradicinę gegužinę rugpjūčio 2 d., šeštadienį, nuo 5 v. p.p. iki 10 v. v. Pietūs siūlomi nuo 5:30 v. p.p. Veiks baras, loterija, bus žaidimų vakams. Draugija kviečia visus apylinkės gyventojus ir vasarotojus gausiai dalyvauti. Gegužinė vyks Michigan ežero pakrante, žinomose „Gintaro“ vasarvietėje (15860 Lakeshore Rd., Union Pier, Michigan). Daugiau informacijos kreipiantis į Milda Rudaitę tel. 269-469-0231. Prašome aktyviai dalyvauti.

Šv. Kazimiero kongregacijos seserys maloniai kviečia dalyvauti šv. Mišiose ir pasimelsti, kad kongregacijos išteigėja Motina Marija Kaupaitė būtų paskelbta palaimintąja. Mišios vyks rugpjūčio 2 d., šeštadienį, 9:30 val. r., seselių motiniškame name, 2601 West Marquette Road, Chicago. Mišias aukos kun. A. Wisdom. O.P. Prašome dalyvauti.

Jezuitų koplyčioje (2345 W. 56th Str., Chicago, IL 60636-1098, tel. 773-737-8400) du pirmuosius rugpjūčio sekmadienius, t.y., 3-ąją ir 10-ąją dieną, pamaldos vyks nuo 10 val. r. bet 9 val. ryto. Kitų rugpjūčio, rugsejo ir vėlesnių

LIETUVOS JAUNIEJI KREPŠININKAI IVEIKĖ AMERIKIEČIUS

Lietuvos jaunimo krepšinio komanda (17-18 m. žaidėjai), iš tarptautinio turnyro atvykusi pavyti ir pažiūrėti į Čikagą, čia trečdienio vakarą turėjo pirmąjį susitikimą. „Bulls Academy“ pastate vykusius rungtynes prieš „Bulls“ vardu pasivadinusią amerikiečių jaunimo komandą, jauniai lietuviai laimėjo 48-44. Pirmas kėlinys 24-13.

Lietuvių komandoje geriausiu pasizymejo aukštąjį Ronaldas Sebutis ir Karolis Bauza, kurie pelnė daugumą tškų. Nors amerikiečiai antrame kėlinyje labai stengėsi, bet pirmojo negalėjo padaryti ir atsispirti prieš lietuvių puolimą.

Sėdimo, penktadienio

vakarą — 8:30 val. Pasaulio lietuvių centro saleje Lemonte vyks paskutinės svečių iš Lietuvos rungtynės. Jose jie žais prieš vietos „Zalgirio“ krepšininkus. Butų gera, kad mūsų tautiečiai kuo gausiau ateitų į šį susitikimą ir susipažintų su jaunaisiais krepšininkais iš Lietuvos, kurių pavardės ateityje, be abejo, dar ne karta girdėsime.

Vienas iš jų — Karolis Bauza jau yra priimtas į gerą krepšinio komandą turintį North Carolinos universitetą, kur jis pradės studijas rugpjūčio viduryje. Bet prieš tai šis jaunuolis dar turės grįžti į namus ir ten išsiimti studento vizą.

E. Šulaitis

VASAROS ŠVENTĖ PO „TARPTAUTINIŲ DANGUMI“

Gražuole vasara spindi ir žaizaruoja saulės spinduliais. Šiltas, bet nekarštas oras gailina ir kviečia poilsiui gamtoje. Nejučia prisimeni prieškarinį Dolskio fokstrotą „Per savaite prasitrynę, pasiilgstam gegužinė...“. Pasiilgstam, tai jau tiesa. Susibūrimų, pasikalbėjimų, šokių ir dainų po vakarejančių Čikagos dangumi. Viena tokių gegužinių, pavadinta skambiu pavadinimu „International Picnic 2003“, vyks šį savaitgalį.

Suzinoje, kad vienas organizatorių, informacinių radijo laidų vedėjas Raimundas Marius Lapas, pasidomėjome, kodėl festivalis vadinamas tarptautiniu?

— Prisimenu, kaip prieš pusamį ar net seniau, dar pokario metais, lietuviškų tradicijų puoselėtojai Frank Zapolis ir a.a. Juzė Dauzvardienė prabilo apie lietuvių kultūros šedevrus — šiaudinukus, kurie tapo dėmesio centru Pramonės ir prekybos muziejuje ruošiamose kasmetinėse kalėdinių eglėčių parodose „Christmas Around the World“.

Vyresnieji „dypukai“ dar prisimena, kaip miesto centre kiekvieną birželį. Pavergtų tautų savaitės minėjimuose Pikaso skulptūros šešėlyje

buvo skanduojama už laisvę. Na, o išsikovoje laisvę, turtume vel jungtis — tik šį kartą linksmoje dvasioje. Keista, kad anksčiau niekas nesimė tokio renginio organizavimo.

— Šventės rengėjai linkniuoja daugybę etninių grupių, dalyvausiančių renginyje. Kaip pavyko jas suburti?

— Priskaiciuojama nemažai etninių grupių iš Rytų Europos. Gaila, ne visi galės tinkamai atstovauti savo bendruomenėms. Mažesnės grupės, pavyzdžiui, estai, bus tik, deja, svečiai. Bulgariai apsiribos tik kukliomis meninėmis pajėgomis. O lietuviai žada parodyti ne tik savo tradicinius šokių, bet visą turtingą folklorą, sukurta etnografinio ansamblio. Netruks ir spalvingumo, kurį suteiks Mados teatro, vadovaujamas Ingos Matulienės ir Jūratės Nesavos. Modeliuotojos demonstruos dizainerės Giedrės Vaicekauskaitės sukurta kolekciją. Nepamirškime ir mūsų sportinių pajėgų, kurios ruošiasi lenktyniauti rankų lenkime dėl stipriausiųjų vardo — baltai ar slavai?

Malonu, kad šventė domisi amerikiečių žiniasklaida. Filmo antras CBS televizijos kanalas. Tikimės garbingų svečių. Į šventę atvyks JAV

senatorius Richard Durbin ir Iliojaus gubernatorius Rod Blagojevich. Dalyvaus diplomatinis korpusas iš įvairių Čikagoje dirbančių konsulatų. Bet svarbiausias svečias — tai kiekvienas iš Jūsų!

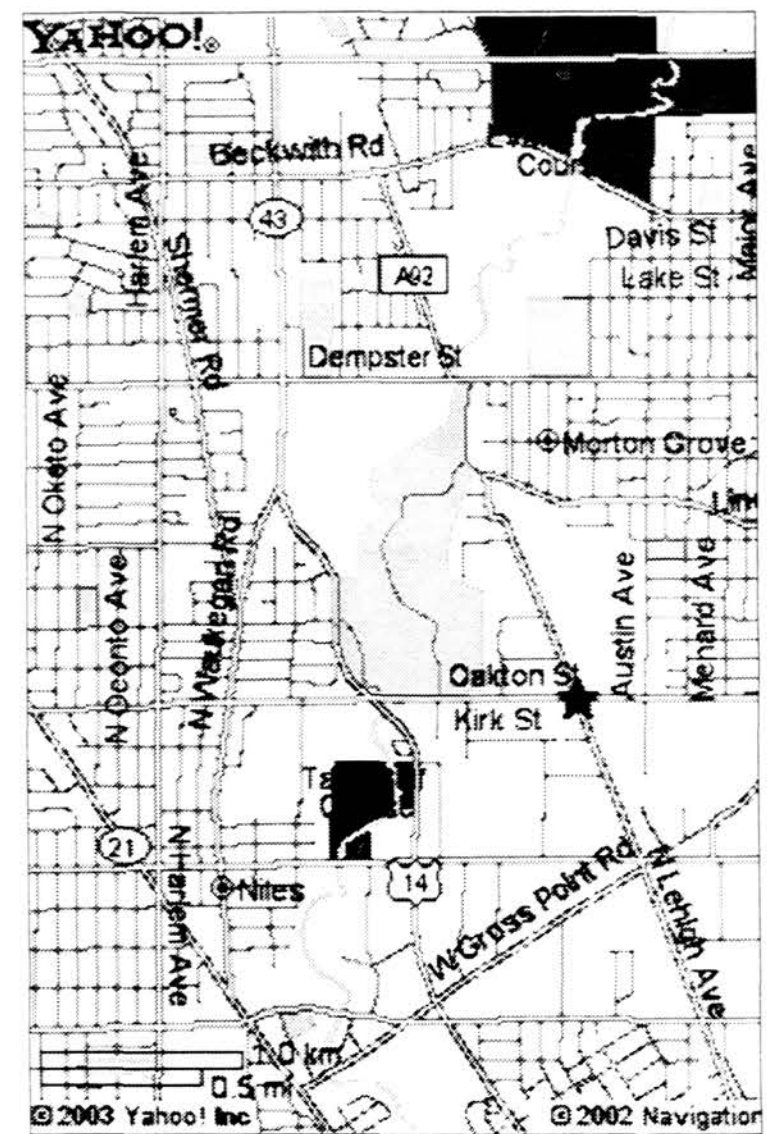
— Ar festivalyje bus pristatomi nacionaliniai patiekalai?

— O taip, turėsime palapinių „mišką“. Bus apie 60 prekyviečių. Ir ne tik su maisto prekėmis. Bus daugybė paslaugų ir informacijos tiekimo, turizmo bei poilsio organizavimo bendrovių. Įvairių nekilnojamojo turto ir investavimo įmonių. Tiesa, dar ne velu prisijungti prie mūsų ir dalyvauti. Jums tereikia paskambinti telefonu: 708-386-0556. O dalyvauti verta ir įdomu!

Nevairuojantiems automobilio gera žinia, kad nukakti į šventės vietą galima Metra traukiniu. Jis sustoja tiesiai prie miško Morton Grove priemiestyje, Oakton gatvėje, netoli Caldwell.

Beliaka susiplanuoti savaitgalį ir atvykus pasidžiaugti vasaros grožybėmis po „tarptautinių dangumi“ unikaliame renginyje „International Picnic 2003“.

Kalbėjosi Vitalija Pulokienė

Vaziuojant iš šiaurės: Waukegan Road iki Caldwell, Caldwell iki Oakton, Oakton ir rytus apie 100 m., kairėje pusėje įvažiavimas į St. Paul Woods.

Vaziuojant iš pietų: 94 greitkelio iki Touhy, Touhy ir vakarus iki Caldwell, ir toliau anksčiau nurodytu maršrutu. Telef. informacijai: 708-386-0556

PAGIRIAMASIS ŽODIS SUVALKIJAI (4)

Irena Pilkauskaitė — muziejininkė iš pašaukimo. Ji nori mums kuo plačiau papasakoti apie Vilkiškio krašto muziejaus eksponatus, bet mus pasidžia laikas ir laukia kiti žmonės, kurie dar nori nuvežti parodyti kitų vietų. „Muziejus neturi specialių ekskursijų vadovų, mes patys ir muziejininkai, ir ekskursijų vadovai, ir mokslininkai“, — sako Irena. O muziejuje dirba iš viso 17 žmonių — su budetojais ir trimis filialų darbuotojais. Kai kurie iš jų 17 dirba tik pusę etato.

Nuolatine istorijos ir archeologijos ekspozicija, deja, tik begėte perbėgime. Išimtinai gražų dekoratyvinį kolkį iš Panausupio dvaro, seriją Nepriklausomos Lietuvos signatarų ir Seimo narių suvalkiečių paveikslų — Jono Vailokaičio, Jono Basanavičiaus, Prano Dovydaičio, Saliamono Banaičio, Petro Klimo, Justino Staugaičio. Šalia jų — ir Donato Malinausko, kuris nebuvo suvalkiečių, tik netoliese buvo gavęs teisę nusipirkti Alvido dvarą, kai Vilniaus krašte jo turėtas dvaras buvo atkirstas nuo Lietuvos. Iš Alvido jis išvežtas į tremtį, kur ir mirė.

Sako, Vilkiškio dvare buvo apsisistos Napoleonas. Prie dvaro pastato augo daugiakamienė liepa, po ja buvo akmeninis stalukas. Ant to staliuko esą Napoleonas pasirašęs atsisaukimo ir savo kareivius, ir tai esąs vienintelis oficialus karo paskelbimo Rusijai dokumentas. Napoleonas su savo kariuona Vilkiškyje stovėjo ketelį dieną prieš pajudant link Kauno ir forsuojant Nemuną. Šį dvarą griauinant rasta ir saugoma prancūzų karvedžių naudota peleninė, rodoma to istorinio staliuko nuotrauka.

Vienas iš retesnių muziejiaus

dokumentų — „graždanka“ (rusiškoms raidėmis lietuviškas tekstas) spausdintas carinio apdovanojimo raštas. Grifelinė lentelė ir medinis gaublys, naudoti daktoriškieji mokykloje. Prietaisas lietuviškai maldaknygei įrašyti. Mat knygnešiai per sieną nešdavo neįrašytas knygas, o šiaip jos buvo įrašytos ir toliau keliaudavo po Lietuvą. Prietaisui naudojosi Kazys Kerevičius iš Ožkabalių, kuris buvo vedęs Jono Basanavičiaus teta Oną Basanavičiūtę.

Toliau — dvi salės, skirtos išveivai. Pirmiausia krinta į akis pažįstamas braižo paveikslai — dail. Magdalenos Stankūnienės triptikas „Erdvės“, už kurį Magdalena gavo premiją. Keletas drobų iš „Gėlių“ ciklo. Rodomi Magdalenos sesers keramikės iš Čikagos Sofijos Butkienės darbai. Magdalenos padovanota tilių kolekcija. Simboliškai atrodo Fedotinaus braižyta schema, kaip jo šeima iš Pajevonio valsčiaus Trilaukio kaimo vežimuliu 1944 m. pabėgė iš Vilkiškio apskritys, pirmoji lietuviška knyga, XIX a. pabaigoje išleista Amerikoje — „Angelskai lietuviškai — lietuviškai angliškai žodynas“, Van Reena-Adomėno knyga „Lietuvių diaspora nuo Koenigsbergo iki Čikagos“. Autorius yra grįžęs į Lietuvą ir profesoriauja VDU.

Visa ta išveivijos ekspozicija pavadinta Dumčiūtės-Brechmanienės iš Kanados knygos „Mylėjau Lietuvą iš tolo“ vardu.

Stendas, skirtas Kazui Karužai, kuris remia muziejų ir rūpinasi savo brolio Petro Karužos atminimo įamžinimu bei yra perdavęs Jurgio Gliados archyvą ir knygas. M. B. Stankūnienė skir-

tas stendas. Ji muziejui yra padovanojusi visą savo namų Čikagos priemiestyje turta, pradedant suvenyrais iš įvairių kraštų ir baigiant šeimos relikvija — išsaiškusio sūnelio Arvydo, mirusio lageryje Vokietijoje, pirštinėmis ir kepurėte bei antikvariniais baldais. Todel Stankūnienės dovanotų eksponatų galima rasti beveik kiekvienoje salėje. Ji dar Čikagoje yra pasakojusi, kaip jai kilo mintis perduoti tuos daiktus į muziejų. Jie su vyru Jonu daug keliavo po pasaulį. Kartą būdama Izraelyje, ji muziejuje pamatė rakandus. Žydų naudotas ir suvežtus iš viso pasaulio. Ten buvo netgi keptuvės ir puodai. Jai tai buvo taip įdomu ir atrodė pamokoma, kad ji, ruošdamasi keltis iš nuosavo namo į butą, nusprendė kaip įmanoma daugiau daiktų pervežti į Lietuvą ir perduoti savo krašto muziejui, kad ateities kartoms išliktų pėdsakai, kaip Amerikoje gyveno antrosios bangos lietuviai, vadinamieji „dypukai“ — Vokietijos pabėgėlių stovyklų gyventojai. Vėliau apžiūrėjusi oficioje naujai įrengtą ekspoziciją, prie kurios muziejininkės trisdešimt per naktį, nes norėjo atvykstančią Magdalena nusteibinti. Iš saugyklų buvo išimti jos pirmieji Anglijoje suvienijimo technika sukurta paveikslai, žymių dailininkų jos šeimai dovanoti meno kūriniai, jos motinos Sibiro tremtyje nešioti vaistinė rankovės, kurių ji dar sovietmečiu buvo atvežusi dukteriai parodyti, ir daug kitokių ir įdomių daiktų.

M. B. Stankūnienė ir Kazys Karuža — tai du žmonės, kuriems suteiktas Vilkiškio garbės piliečių vardas. Toliau supažindinama su Šulaičiais, Dzenkaičiais, Algimantu Keziu, Aleksu Zotovu (kuris parašė poemą „Basanavičiaus laikų Bartininkai“). Na, štai ir „Draugo“ redaktorės Danutės Brazytės-Bindokienės, kilusios

nuo Bartininkų, knyga „Lietuvių papročiai ir tradicijos išveivijoje“, kun. Kazimiero Senkaus jo parapijos Memingene lietuvių padovanota žvakidė kunigystės sukakties proga ir t.t. Pernai muziejuje buvo surengtas jo brolio kalbinto Juozo Senkaus jubiliejinis minėjimas.

Priminimas apie Prana Lemberką, gyvenusį Pietų Amerikoje ir ten įsteigusį Lietuvių kultūros muziejų. Kazio Bradūno knygos... Kotryna Grigaitytė, Vytautas-Pranas Mikūnas, dail. Aldona Biliūnienė, Julija Švabaitė-Gylienė, Marija Ambrozaitienė... pavidės, pavidės, prisiminimai, priminimai, liudininkai... sentimentai... Prieškarinio Vilkiškio žemėlapis, Kazio Karužos 1972 m. pieštas iš atminties, esant toli nuo Vilkiškio, Los Angeles. Per kara beveik visas Vilkiškis sudegė.

Paskui pasukame į jau pradėtą eksploatuoti Paežerių dvaro oficiną, kuriai restauruoti ir skyrė lešas M. B. Stankūnienė. Viena kambarių rengiama pasiturinio ūkininko svetainė, apstatyta pagal jos tėvelių Oželių dvarelyje pavyzdį. Magdalena, apimta nostalgiku prisiminimų ir apšviesta pro langą įspindusios gegužios saulės, pasidėjo ant suvalkiečių krikštusaulės — „šlobanko“ ir papasakojo jaunosios muziejininkės, kaip atrodė ūkininkų svetainės. Čia jau stovi komoda, prikrauta Magdalenos dovanotų audinių ir kitokių gero. Kitoje patalpoje, kuri kol kas tarnauja kaip eksponatų saugykla, kupuruose saugomi rietimai tekstilės eksponatų, surinktų iš apylinkių. Visas antras oficinos aukštas dar laukia remonto. Ten taip pat įsikurs ekspozicijos salės. O kieme muziejininkai parodė apverttinai atrodančius kitus dvaro pastatus, kurie taip pat prašosi restauravimo ir kuriems pinigų dar nenusimato.

Atsigerę kas kavos, kas vandens direktoriaus kabinete ir papietavę simpatiškoje privačioje kavinukėje muziejaus pašonėje, buvome skubdami sėsti į Kestutis Inkratos vairuojamą mikroautobusą (kuris taip pat nupirtas už Magdalenos pinigų) ir lydimi fotografo Leono Čeplevičiaus bei muziejininkų Irenos ir Jūratės, leidome link Vinco Kudirkos kilelės, į kitus Paežerių, pakelius sustodami dail. Petro Rimšos, pagarsėjusio savo skulptūra „Vargo mokykla“, teviskoje. Čia dabar gyvena Rimšų gimines, bet jau kitomis pavardėmis. Namai dar tvirti ir viešame kambarių yra įrengtas kaip paminklinis ir lankytinas, bet mums nepasisekė į jį pakliūti. Čia 1851 m. gimė Petras Rimša, iš čia išvažiavo į Kauną mokyti. Prieš porą metų vilkiškiai muziejininkai šventė 150-ąsias Petro Rimšos gimimo metines, jose dalyvavo ir giminių.

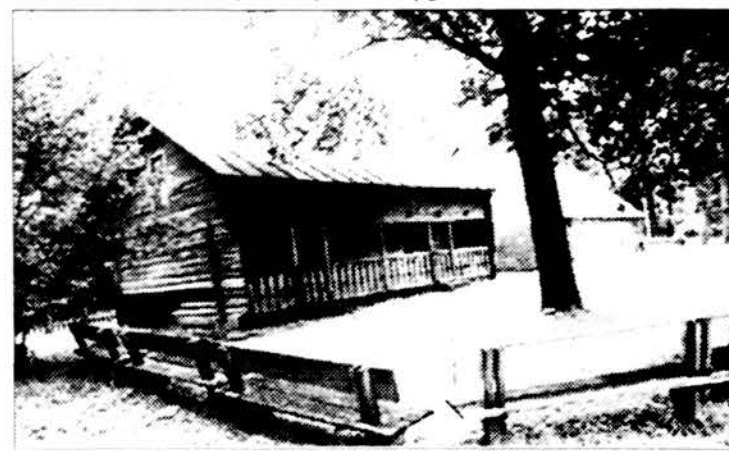
Pravažiavom per Danilevičių sodybą, kur plesiku neseniai buvo nužudytas Seiminkas. Tie namai susiję su kun. Pijum Aleksa, Bronium Bieliuku. Po lietuvių gimines muziejininkams leido pasiimti kaip eksponatus daugelį namuose buvusių daiktų. Irena džiaugiasi, kad jie išvažiavo prisikrovę visą sunkvežimį eksponatų (muziejininkai į kiekvieną daiktą žiūri kaip į eksponatą).

Audronė V. Škiudaitė

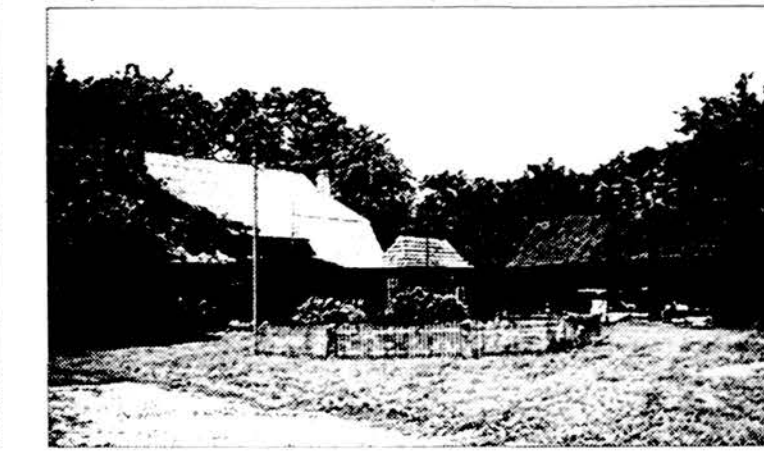
Tai - Jūsų laikraštis
DRAUGAS
THE LITHUANIAN AMERICAN NEWS

SKELBIMAI

• Amerikos Lietuvių radijas, vad. Anatolijus Šlutas kiekvieną sekmadienį 7 val. r. per WCEV 14.50 AM. Tel. 773-847-4903, adresas: 4459 S. Francisco, Chicago, IL 60632. (sk.)

1867 m. statyta kilelė Vinco Kudirkos teviskoje Pilviškių seniūnijoje.

Skulptoriaus Petro Rimšos tevisko Naudzuose (Pilviškių seniūnija).